БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 40 (6715)
23 ФЕВРАЛЬ ЯКШАНБА 1947 йил
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Бугун мамлакатимиз Совет Армиясининг 29 йиллигини байрам қилмоқда.

Яшасин Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти!

Яшасин ғалабаларимизнинг ташкилотчиси гениал саркардамиз улуғ Сталин!

ССР Иттифоқи Қуролли Кучлари Министрининг

БУЙРУҒИ

1947 йил 23 февраль *№ 10* *Москва шаҳри*

Солдат ва матрос, сержант ва старшина ўртоқлар! Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Бугун мамлакатимиз Совет Армиясининг 29 йиллигини байрам қилмоқда.

Улуғ Ленин тузган Совет Армияси шонли йўл босиб ўтди. Унинг бутун тарихи — қаҳрамонлик, Ватанга фидокорона хизмат қилиш ва ўз ҳарбий бурчини жасорат блан бажаришнинг ёркин намунасидир. Бу фазилатлар Улуғ Ватан урушида Совет Армияси қозонган буюк ғалабаларда айниқса яққол кўринди. Ватан ўз армиясининг қаҳрамонона ишларини асло унутмайди.

Совет Армияси ўзининг 29 йиллиги кунини бутун халқимиз зўр ғайрат блан меҳнат қилиб, уруш оқибатларини тугатиш, халқ хўжалигини тиклаш ва янада ривожлантириш вазифаларини амалга ошираётган бир вақтда кутиб олмоқда. Мамлакатимизнинг ишчилари, деҳқонлари ва зиёлилари янги бешйилликнинг биринчи йили планини муваффақиятли бажариб, қурилиш сур'атини янада тезлатиш ва халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида маҳсулот ишлабчиқаришни ошириш учун, саноат ва қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш учун, кенг исте'мол молларини кўпроқ ишлабчиқариш учун, совет фани ва техникасини тез ривожлантириш учун фидокорона курашмоқдалар.

Иттифоқчи республикаларнинг Олий Советларига бўлиб ўтган сайловларда коммунистлар блан партиясизлар блоки тўла ғалаба қилди. Бу ғалаба совет жамиятининг бирлиги асло бузилмас бирлик эканлигини, барча совет кишилари ўз ҳукумати, коммунистлар партияси теварагига маҳкам жипслашганлигини ҳамда ўз Ватанини янада яшнатиш учун жонбозлик блан курашаётганлигини кўрсатади.

Совет Армияси тинч шароитда ҳарбий та'лим соҳасида ўз олдига қўйилган вазифаларни бажариб, яна илгари қадам қўйиши ва ҳарбий ҳамда сиёсий тайёргарликда янада катта муваффақиятларга эришмоғи лозим. Тинчликни мустаҳкамлаш, Ватанимизнинг хавфсизлигини та'минлаш биздан шуни талаб этади.

Урушда нимаики талаб қилинса, аскарларга шуни ўргатиш — Совет Қуролли кучларига ҳарбий та'лим беришда ҳамиша асосий принцип бўлиб келди ва ҳозирда ҳам шундай принцип бўлиб қолмоқда.

Тажриба шуни кўрсатдики, ҳозирги замон уруши қўшинлардан ҳарбий ва ма'навий жиҳатдан юксак хислатларга эга бўлишни, ҳарбий ва сиёсий жиҳатдан яхши тайёрланган бўлишни, ҳарбий техникани моҳирлик блан ўрганиб олишни, ўзаро мустаҳкам алоқа боғлаб биргалашиб ҳаракат қилишни ва жуда бақувват, чидамли бўлишни талаб этади. Армиямиз, Авиациямиз ва Флотимиздаги бутун шахсий составнинг вазифаси ўз ҳарбий маҳоратини кун сайин тинмай мукаммаллаштира бориш, уруш тажрибасини чуқур ўргана бориш ва бу тажрибадан моҳирлик блан фойдаланишдан иборатдир.

Генераллар, адмираллар ва офицерлар ўзларининг назарий, ҳарбий ва сиёсий билимларини тинмай оширишлари, шунингдек қўшинларга та'лим бериш методикасини яхши билиб олишлари кераки, бу методика тинч даврдаги та'лим учун жуда зарурдир.

Сержантлар ва старшиналар ҳарбий интизомни мустаҳкамлашда, солдат ва матросларга та'лим бериш ва уларни тарбиялашда офицерларнинг ҳақиқатан ҳам энг яқин ёрдамчилари бўлиш учун командирлик малакасини сабот блан эгаллашлари лозим.

Солдатлар ва матрослар ҳарбий юриш вазиятида бўладиган ҳар қандай қийинчиликларни енга оладиган моҳир аскар бўлмоқлари учун отиш, тактика, сафда юриш тайёргарлигини, ихтисоси бўйича тайёргарлигини ва сиёсий тайёргарлигини зўр ғайрат ва сабот блан мукаммаллаштириб боришлари, бақувват бўлиб чиниқишлари керак.

Барча командирлар ва бошлиқлар ўз итоатларидаги кишиларга та'лим ва тарбия бериш блан бирга, уларнинг турмуши, овқатланиши, турар жойи ва усти-бошлари тўғрисида ғамхўрлик қилишлари, ҳарбий хизматчиларни уларга тегишли ҳамма нарса блан ўз вақтида ва тўла та'минлаш ҳақида ҳам ғамхўрлик қилишлари керак.

Қуролли Кучларимизнинг жанговарлик қобилиятини ошириш учун энг муҳим шарт — даставвал, ҳарбий хизматчиларнинг юксак даражада онгли бўлишига ва сиёсий тарбиясига асосланган мустаҳкам ҳарбий интизомдир. Шу сабабдан, барча командирлар ва бошлиқлар ҳарбий интизомни зўр бериб мустаҳкамлаш ва қаттиқ талабчан бўлиш блан бирга, ўз итоатларидаги кишиларни ҳар доим Ватанга садоқат руҳида, ҳарбий бурчни онгли суратда бажариш руҳида ҳамда ҳарбир аскарни Ватанни ҳимоя қилиш учун шахсан жавобгар эканлигини сезиш руҳида тарбиялашлари лозим.

Солдат ва матрос, сержант ва старшина ўртоқлар! Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Совет ҳукумати ва коммунистлар партиямиз номидан Сизларни Совет Армиясининг 29 йиллиги блан табриклайман ва қутлайман.

Совет Армиясининг 29 йиллигини нишонлаш учун БУЮРАМАН:

Бугун, 23 февральда, Ватанимизнинг пойтахти Москвада, Иттифоқчи республикаларнинг пойтахтларида, шунингдек Калининградда, Львовда, Хабаровскда, Владивостокда, Порт-Артурда ва қаҳрамон шаҳарлар — Ленинградда, Сталинградда, Севастопольда ва Одессада тўплардан бир йўла йигирма марта ўқ узиб салют берилсин.

Яшасин Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти!

Яшасин Совет ҳукуматимиз!
Яшасин коммунистлар партиямиз!
Яшасин улуғ совет халқи!
Яшасин қудратли Ватанимиз!

ССР Иттифоқи Қуролли Кучлари Министри
Совет Иттифоқи Генералиссимуси
И. СТАЛИН.

ССР Иттифоқи Қуролли Кучлари Министри Совет Иттифоқи Генералиссимуси ИОСИФ ВИССАРИОНОВИЧ СТАЛИН.

Иттифоқ Советининг 1947 йил 21 февральдаги мажлиси тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

21 февраль эрта блан соат 11 да, Кремльда, СССР Олий Советининг мажлислар залида Иттифоқ Советининг мажлиси бўлди.

Иттифоқ Советининг Раиси депутат А. А. Жданов раислик қилди.

Иттифоқ Совети Иттифоқ Совети Бюджет комиссиясининг Раиси депутат Л. Р. Корниецнинг қўшимча докладини эшитади.

Иттифоқ Совети Бюджет комиссиясининг қўшимча докладини эшитганидан кейин рўзномадаги биринчи масала юзасидан музокараларга ўтади. Музокаралардa депутат М. И. Родионов (Горький область, Горький-Сталин округи), депутат Я. Э. Калнберзин (Латвия ССР, Рига шаҳар округи), депутат З. Ф. Олейник (Украина ССР, Тарашан округи), депутат Т. А. Селиванов (Москва, Щербаков округи), депутат С. Бобоев (Туркманистон ССР, Тошовуз округи), депутат В. И. Недосекин (Свердлов область, Серов округи), депутат М. А. Гедвилас (Литва ССР, Тельшай округи), депутат Н. И. Беляев (Олтой ўлкаси, Барнаул шаҳар округи), депутат Н. П. Бажан (Украина ССР, Тульча округи) сўзладилар.

Шу блан Иттифоқ Советининг иккинчи мажлиси ёпилади.

Миллатлар Советининг 1947 йил 21 февральдаги мажлиси тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

21 февраль кундуз соат 4 да, Кремльда, СССР Олий Советининг мажлислар залида Миллатлар Советининг мажлиси бўлди.

Миллатлар Советининг Раиси депутат В. В. Кузнецов раислик қилади.

Миллатлар Совети Миллатлар Совети Бюджет комиссиясининг раиси депутат И. С. Хохловнинг қўшимча докладини эшитади.

Миллатлар Совети Бюджет комиссиясининг қўшимча докладини эшитганидан кейин, рўзномадаги биринчи масала юзасидан музокараларга ўтади. Музокаралардa депутат П. Г. Лазутин (Ленинград шаҳар округи), депутат А. Абдураҳмонов (Ўзбекистон ССР, Фарғона округи), депутат В. Т. Лацис (Латвия ССР, Киров округи), депутат И. А. Бенедиктов (РСФСР, Иркутск округи), депутат С. М. Шарафеев (Татаристон АССР, Чистопол округи), депутат И. С. Грушецкий (Украина ССР, Львов округи) сўзладилар.

Шу блан Миллатлар Советининг иккинчи мажлиси ёпилади.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ Л. А. ГОВОРОВНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Иттифоқи Маршали Л. А. Говоровнинг туғилганига 50 йил тўлиши муносабати блан, давлат ва СССР қуролли кучлари олдида қилган катта хизматларини тақдирлаб, ўртоқ Леонид Александрович Говоров Ленин ордени блан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ШВЕРНИК.
СССР Олий Совети Президиумининг секретари А. ГОРКИН.

Москва, Кремль, 1947 йил 21 февраль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАРИ

Иттифоқ Советида

21 февральда СССР Олий Совети ўз ишини давом этдирди.

Эрта блан соат 11 да, Кремль саройининг Катта залида Иттифоқ Советининг мажлиси очилди.

Раис столи ёнида Иттифоқ Советининг Раиси депутат А. А. Жданов ва Иттифоқ Совети Раисининг ўринбосарлари депутат Т. Д. Лисенко ва депутат Н. Д. Ундасиновлар ўтирибди. Ложаларда В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, Г. М. Маленков, А. А. Кузнецов, Н. С. Патоличев, Г. М. Попов ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиумининг а'золари, министрлар ўтирибдилар.

Депутатлар ва меҳмонлар партия ва ҳукумат раҳбарларини қизғин табриклайдилар.

Иттифоқ Советининг Раиси А. А. Жданов Бюджет комиссиясининг қўшимча докладини қилиш учун Иттифоқ Совети Бюджет Комиссиясининг раиси депутат Л. Р. Корниецга сўз беради.

Бюджет комиссияси, — дейди ўртоқ Корниец, — 1947 йилги давлат бюджетини батафсил қараб чиқди ва бу бюджет СССР Олий Совети томонидан тасдиқланган халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани вазифаларига тамомила муносиб деб аниқлади. Янги бешйилликнинг биринчи йили планининг муваффақиятли бажарилиши давлатнинг молия ишларига яхши та'сир кўрсатди. Давлат бюджети даромадлари ҳаражатларга нисбатан 18.600 миллион сўм ортиқ бўлди ва бу бюджет хўжалик ҳамда маданиятнинг ҳамма эҳтиёжларига муттасил маблағ чиқаришни та'мин этди.

Ўртоқ Корниец бундай дейди:

— 1947 йилда мамлакатнинг халқ хўжалиги янги муваффақиятларга эришади. Ҳукумат томонидан қабул қилинган план оғир саноатни, транспортни, енгил саноатни, қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришни, кенг исте'мол молларини анча кўп ишлаб чиқаришни, мол оборотини кучайтиришни ва меҳнаткашларнинг моддий аҳволини янада яхшилаб, маданий савияларини тобора оширишни кўзда тутади. Ўртоқ Корниец бюджетда даромадлар ҳаражатлардан 20,1 миллиард сўм ортиқ белгиланганлигини айтади. Бюджетнинг бундай ўсиши экономикамизнинг кучини ва молиямизнинг мустаҳкамлигини кўрсатади.

1947 йилда халқ хўжалигига маблағ чиқариш учун бўладиган ҳаражатлар ўтган йили шу мақсад учун чиқарилган ҳаражатлардан 37,8 процент ортади. Бу, янги корхоналар, шахталар, конларни ишга солиш имконниятини беради. Уй-жой қурилиши ўтган йилдагига нисбатан икки марта кенгаяди. Кадрлар тайёрлаш учун бўладиган ҳаражатлар анча ортади.

— Иттифоқ Советининг Бюджет Комиссияси, — дейди депутат Корниец, — 1947 йилги давлат бюджетининг даромадлари ва ҳаражатларининг ҳамма моддаларини ўрганиб ва текшириб, даромадларнинг ўсишини 2.525.533 минг сўм миқдорида ва ҳаражатларнинг ўсишини 177.340 минг сўм миқдорида белгилаш тўғрисида таклиф киргизади.

Сўнгра, ўртоқ Корниец Бюджет Комиссиясининг топширувига биноан, обороттан олинадиган солиқ тушумларини, хўжалик ташкилотларининг фойдаларидан, давлат заёмларидан ажратиладиган маблағларни, аҳолидан олинадиган солиқ тушумларини ва солиқдан ташқари ҳархил даромадлардан келадиган тушумларни ошириш тўғрисида таклиф киргизади.

Ўртоқ Корниец давлат бюджетининг ҳаражат қисмидаги ўзгаришлар ҳақида гапириб, материал ва пул маблағларини тежаш масалаларига кўпроқ э'тибор қилиш зарурлигини та'кидлайди. Бюджет Комиссияси СССР Алоқа министрлигининг алоқа соҳасидаги қурилиш ишларига чиқариладиган маблағларни ошириш ҳақидаги илтимосини қувватлаб, шу блан бирга алоқа органлари ҳали ҳам қониқарсиз ишлаётганликларини айтади: телеграммалар жуда кечикиб етказилади, почта хатлари, юбориладиган пуллар, газеталар эгаларига кечикиб етказилади. Қишлоқлардаги почта-телеграф бўлимларининг ёмон ишлаётганлиги тўғрисида кўп шикоятлар олинмоқда.

Ўртоқ Корниец сўзининг охирида бундай деди:

— 1947 йилги давлат бюджети қишлоқ хўжалиги олдида турган вазифаларнинг бажарилишини та'минлайди. Бюджетдан қишлоқ хўжалиги эҳтиёжларига 16 миллиард сўмдан ортиқ маблағ чиқарилади. Қишлоқ хўжалиги ходимлари тобора мўл ҳосил олиш учун бериладиган кўп маблағлардан ғоят самарали фойдаланишлари керак.

Ўртоқ Корниец Иттифоқ Совети қарамоғига топширилган бюджетни Бюджет Комиссиясининг киргизган тузатишларини ҳисобга олиб, тасдиқлашни таклиф этади.

Иттифоқ Совети Бюджет Комиссиясининг қўшимча докладидан кейин музокараларга ўтади.

РСФСР Министрлар Советининг Раиси депутат М. И. Родионов сўз олади.

Ўртоқ Родионов сталинча янги бешйилликнинг биринчи йилида совет халқи ижодий меҳнат қилгани ҳақида гапиради.

Ўртоқ Родионов бундай деди: ишчилар, деҳқонлар ва зиёлиларнинг фидокорона қилган меҳнати ўз самараларини берди. Урушдан кейинги даврда саноат тамомила қайтадан қурилди. 1946 йилда аҳоли учун ишлаб чиқарилган маҳсулот 1945 йилдагига нисбатан 20 процент кўпайди. Чўян, пўлат, прокат ва рангли металлар кўпроқ чиқарилди, чиқарилган тошкўмир миқдори ошди.

Совет Иттифоқининг 1947 йилги давлат бюджети урушдан кейинги бешйилликнинг иккинчи йилининг молия программаси бўлиб, бажаришимиз лозим бўлган катта ва мураккаб вазифаларга тамомила муносибдир.

(ОХИРИ ИККИНЧИ БЕТДА)

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАРИ

Иттифоқ Советида

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Бюджетнинг ҳарбир рақами даставвал ҳукуматнинг совет кишиси тўғрисида, Ватаннинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлаш тўғрисида қилаётган ғамхўрлигини акс эттиради.

Ўртоқ Родионов РСФСРнинг 1947 йилги давлат бюджети ҳақида гапириб, немис босқинчиларидан зарар кўрган шаҳарларни тиклаш ва республика шаҳарларининг коммунал хўжалигини ривожлантиришга кўп маблағ чиқарилганлигини айтади.

Ўртоқ Родионов шу блан бирга айтадики, совет органлари тиклаш ишларининг қандай бораётганлигини ҳали ҳам етарли даражада назорат қилмаётирлар. Новосибирск, Пенза, Рязань шаҳарлари ва шулар сингари шаҳарларнинг коммунал хўжалиги қониқарсиз аҳволда.

РСФСРнинг 1946 йилги бюджети аввалги йилларга нисбатан ва ҳатто урушдан олдинги йилларга нисбатан яхшироқ бажарилди. Аммо Россия Федерациясп саноатининг ҳамма тармоқлари давлат томонидан берилган планларни доим ало этиб келганларида эди, бу бюджет янада яхшироқ бажарилган бўлур эди.

Вазифа — 1947 йилда хўжаликнинг ҳарбир тармоғида, ҳарбир корхонада планни бажариш, планни белгиланган турдаги моллар юзасидан бажариш ва чиқариладиган маҳсулотнинг сифатини доим яхшилашдан иборат.

Сўнгра, депутат Родионов йўл қурилишини яхшилаш ва кооператив савдосини кучайтириш масалалари ҳақида гапиради.

Депутат Родионов сўзининг охирида район бюджетларини ва қишлоқ советларининг бюджетларини янада яхшилаш зарурлигини та'кидлайди.

Депутат **Я. Э. Калнберзин** (Латвия) минбарга чиқади.

— Латвия ССРнинг меҳнаткашлари,— дейди у,—зўр ғайрат блан ишлашлари натижасида урушдан кейинги сталинча бешйилликнинг биринчи йили программасини амалга оширишда анча катта муваффақиятларга эришдилар. Саноат ишлабчиқариш планини муддатидан илгари бажарди.

Республикадаги корхоналар янги маҳсулот, чунончи, электр поездлар учун вагонлар, кемалар учун пар машиналари, ёғоч-тахта тайёрлайдиган станоклар, автоэлектр асбоблар, юқори сифатли радиоприёмниклар ва шу сингариларни ишлаб чиқара бошладилар. Денгиз ва темир йўл транспортининг ишлари яхшиланди.

Республика ўтган йили қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам муваффақиятларга эришди: дон экинлари, картошка, қанд лавлаги ҳосили кўпайди. Ғалла тайёрлаш давлат плани белгиланган муддатдан икки ой аввал бажарилди. Картошка, пичан, жун тайёрлаш плани ҳам ошириб бажарилди. Республикада ўтказилган ер ислоҳоти қишлоқ хўжалик кооперациясини кенг ривожлантириш учун қулай шароит вужудга келтирди.

Ўтган йили республика халқ хўжалигига 1945 йилдагига нисбатан 78.8 миллион сўм ортиқ маблағ сарф қилинди. Бу маблағ асосан саноат, коммунал хўжалиги учун сарф этилди.

Бу йил, — дейди ўртоқ Калнберзин, — Латвия ССРнинг саноати маҳсулотларни, хусусан кенг исте'мол молларини анча кўпроқ ишлаб чиқариши керак. Саноатда маҳсулотни кўпроқ ишлаб чиқариш блан бир қаторда, маҳсулотнинг таннархини янада камайтириш, меҳнат унумини ошириш кўзда тутилади.

Ўртоқ Калнберзин сўзининг охирида айтадики, республикада ҳозирги вақтда ишлабчиқариш планларини Улуғ Октябрьнинг 30 йиллигигача муддатидан илгари бажариш йўлида ватанпарварлик ҳаракати кучайиб бормоқда.

Депутат **З. Ф. Олейник** (Киев области) айтадики, немис босқинчилар Киев шаҳри ва Киев областининг саноатини ҳаддан ташқари вайрон қилганликларига қарамай, тиклаш ишлари тез сур'атлар блан бормоқда. Ўтган йили Киевда янги корхоналар, чунончи мотоцикл заводи, сун'ий шойи тайёрлайдиган завод, «Красний экскаватор» заводи ва шу сингари корхоналар ишга туширилди. Киевдаги заводлар 1946 йилда 1945 йилдагига нисбатан қарийб беш ярим марта кўпроқ станок ишлаб чиқардилар. Маданий-маиший ва даволаш муассасаларини тиклашда анча катта муваффақиятларга эришилди.

Киев областининг колхозчилари қишлоқ хўжалигини ривожлантириш давлат планини бажариш йўлида кўп ишладилар. Ба'зи колхозлар ўтган йили об-ҳаво шароитининг ноқулай келишига қарамай, дон, техника экинлари ва полиз экинлари, тариқ ва картошкадан мўл ҳосил олдилар. Ҳозирги вақтда колхозлар кўклам экин кампаниясига зўр бериб тайёргарлик кўрмоқдалар.

— СССРнинг 1947 йилги давлат бюджети, — дейди ўртоқ Олейник,— сталинча янги бешйилликнинг иккинчи йили учун мўлжалланган ишлар программасига мувофиқ тузилган. Бу планнинг муваффақиятли бажарилиши Совет Иттифоқининг иқтисодий-мудофаа қувватини янада оширишга, маданиятни тобора юксалтиришга ҳамда мамлакатимиздаги меҳнаткашлар оммасининг моддий аҳволини янада яхшилашга ёрдам беради.

Депутат **Т. А. Селиванов** (Москва) айтадики, пойтахтнинг 1947 йилги бюджети 1946 йил бюджетига нисбатан 33,3 процент ортиқ бўлиб, 2.928 миллион сўмни ташкил этади. Ана шу кўп маблағдан 1,5 миллиард сўмдан ортиғи пойтахт шаҳар хўжалигини тиклаш ва қайтадан қуришга сарф қилинади.

Депутат Селиванов давлат бюджетининг ҳаражат қисмига тузатиш киргизиб, 1947 йилда қатнайдиган троллейбус ва трамвайларни кўпайтириш ва Москванинг Сталин районидаги театр қурилишини тамомлаш учун қўшимча маблағ ажратишни сўрайди.

Бешйиллик планда Москвада 3 миллион квадрат метр ҳажмида уй-жой қуриш мўлжалланади. Шу ҳисобдан бу йил ярим миллион квадрат метрча уй-жой қурилиши керак. Қуриладиган уй-жойларнинг ҳажми ўтган йилда қурилган уй-жойлар ҳажмидан бирнеча марта ортади. Ўртоқ Селиванов яна айтадики, Москвадаги бинокорлик ташкилотлари, жумладан, транспорт машинасозлиги, автомобиль саноати, ускунасозлик ва машинасозлик, оғир машинасозлик ҳамда тўқимачилик саноати министрликларининг бинокорлари ўтган йили янги уй-жой қуриш планини бажармадилар.

Ўртоқ Селивановнинг айтишича, кучли бинокорлик саноати ва махсус уй-жой қурилиши трестларини ташкил этиш, уй-жой қурилишида банд бўлган ишчилар сонини анча ошириш янги уй-жой қурилиши планини бажариш учун энг муҳим шартдир. Министрликлар ва идоралар бу йил урушдан илгариги терма конструкциялар, стандарт детальлар, лифт, санитар-техника асбоблари ва бошқа ускуналарни ишлаб чиқарган корхоналарини тиклашлари лозим.

Бу йил янги уй-жой бинолари қуришдан ташқари пойтахтдаги уй-жойларни тиклаш ва янада обод қилиш соҳасида катта ишлар бажарилади.

Ўртоқ Селиванов бундай деди:

— Москвалилар пойтахтни қайтадан қуриш соҳасидаги ҳамма ишларда совет ҳукумати ва шахсан ўртоқ Сталиннинг ғоят катта ғамхўрлигини сезиб турибдилар. Совет халқи коммунистлар партияси, совет ҳукуматининг раҳбарлиги остида, улуғ Сталиннинг раҳбарлиги остида бешйилликнинг иккинчи йили планини бажариш блангина қолмай, балки ошириб ҳам бажаради. Мажлис қатнашчилари унинг бу сўзларини давомли олқишлар блан ма'қуллайдилар.

Сўз депутат **Сухан Бобоевга** (Туркманистон) берилади. Ўртоқ Бобоев айтадики, Туркманистон республикаси ўтган йили давлат планини бажарди, 1945 йилдагига нисбатан анча кўпроқ маҳсулот ишлабчиқарди. Туркманистон қишлоқ хўжалиги ҳам катта муваффақиятларга эришди; пахта тайёрлаш плани ошириб бажарилди; пахта далаларидан олинган ҳосил 1945 йилги ҳосилдан кўпроқ бўлди; совхозларда мол туёғи кўпайди.

Республиканинг 1947 йилги бюджети ўтган йилги бюджетдан анча ортиқ бўлиб, Туркманистон хўжалиги ва маданиятини янада ривожлантириш вазифаларига муносибдир. Республикадаги колхозлар бу йил 140 минг гектар ерга чигит экишлари ва ҳарбир гектар ердан камида 13 центнердан ҳосил олишлари керак. Бу йил 437 километр узунлигидаги Катта Қорақум каналини қуриш соҳасидаги ишлар бошланади. Бунинг натижасида туркман халқининг Амударё сувидан далаларни суғориш учун фойдаланиш тўғрисида асрлар бўйи орзу қилиб келган тилаклари амалга оширилади.

Ўртоқ Бобоев Қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигининг ишларини танқид қилади. Туркманистонда дала ишлари қизиб кетганига қарамай, бу министрлик республикага керакли тракторларнинг ҳаммасини шу вақтгача юборгани йўқ. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги Иттифоқ ҳукуматининг кўрсатмасига мувофиқ, бу тракторларни юбориши керак эди. Химия саноати министрлиги республикага минерал ўғитлар юбориш юзасидан ўз зиммасига олган мажбуриятларини бажармади.

Депутат **В. И. Недосекин** (Свердлов области) янги бешйилликнинг биринчи йилида Свердлов областининг саноати, қишлоқ хўжалиги, фан ва маданияти эришган ютуқлар ҳақида гапиради. Саноатнинг асосий тармоқлари ўз ишларини урушдан кейинги даврда қайтадан қуриб, планни ошириб бажардилар. Колхоз ва совхозлар ғалла тайёрлаш планини муддатидан илгари адо этдилар. Областимиз ўтган йили давлатга пландан ташқари 500 минг пуддан ортиқ ғалла топширди. Гўшт, сут ва жун тайёрлаш плани тўла бажарилди.

Депутат Недосекин саноатнинг ишлари урушдан кейинги даврда қай тарзда қайтадан қурилганлиги ҳақида гапириб, қизиқ фактларни келтиради. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари ҳозирги вақтда дискали тегирмонлар, пичан қирқадиган, илдизни юлиб оладиган машиналарни ва шу сингари машиналарни чиқармоқдалар. Машинасозлик заводлари пар ва гидротурбиналар, турбонасослар, электромоторлар, генераторларни, нефть ва кўмир саноати учун керакли асбобларни ишлаб чиқара бошладилар, энг мураккаб асбобларни кўп миқдорда тайёрлаб бермоқдалар.

Свердловск шаҳри ва Свердлов областининг 1947 йилги бюджети 1.059 миллион сўм миқдорида белгиланади. Шу жумладан маориф ишларига 471 миллион сўм ва соғлиқни сақлаш ишларига 402 миллион сўм сарф қилинади.

Сўз депутат **М. А. Гедвиласга** (Литва) берилади.

Урушдан кейинги сталинча бешйиллик план, — дейди ўртоқ Гедвилас, — Литва учун биринчи бешйиллик пландир. Литва республикаси большевиклар партияси ва Иттифоқ ҳукуматининг раҳбарлиги остида, улуғ рус халқининг ва бошқа қардош халқларнинг ёрдами соясида бешйилликнинг биринчи йили охирига келиб катта муваффақиятларга эришди. 1946 йилда саноатнинг ялпи маҳсулоти 1945 йилдагига нисбатан 57 процент кўпайди. 1947 йилнинг бошига келганда саноат маҳсулоти урушдан аввалги миқдорнинг қарийб учдан икки қисмига етди.

Республика саноатининг ҳамма тармоқларида ишлабчиқариш қуввати анча ошди. Мариампольда босқинчилар томонидан вайрон қилинган қанд заводи, Клайпедадаги фанер фабрикаси, Каунасдаги «Дробе» тўқимачилик фабрикасининг асосий корпуслари ва шу сингари корхоналар тикланди. Ўтган йили 1945 йилдагига нисбатан 2—3 марта кўп газлама, трикотаж, пойафзал, идишлар чиқарилди.

1946 йилда республика қишлоқ хўжалиги ҳам муваффақиятли суратда тикланди —дон ва техника экинлари майдони кенгайди.

Маданий қурилиш соҳасида ҳам катта муваффақиятларга эришилди.

Ўртоқ Гедвилас СССР Электр станциялар министрлигини танқид қилиб, бу министрликнинг энергетика хўжалигини тез сур'атлар блан тиклашни та'мин этмаганлигини айтади. Бу аҳвол республика саноатини ривожлантиришга халақит берди.

Депутат **Н. И. Беляев** бундай деди:

— Бутун совет халқи сингари Олтой ўлкасининг меҳнаткашлари ҳам 1946 йилда янги бешйилликнинг биринчи йили планини бажариш учун зўр ғайрат блан ишладилар.

Ватан уруши йилларида Олтой ўлкасида йирик саноатнинг янги тармоқлари, чунончи, қишлоқ хўжалик ва транспорт машинасозлиги, қозон тайёрлайдиган, станок ясайдиган корхоналар вужудга келтирилди. Ўтган йили колхозлардаги дон экинлари майдони 1945 йилдагига нисбатан 37 минг гектар кўпайди, ҳосил бирмунча ошди.

Олтой ўлкасининг колхоз ва совхозлари 1946 йилда ғалла тайёрлаш вақтида ўтказилган Бутун Иттифоқ социалистик мусобақасининг ташаббусчиси бўлиш каби катта шарафга муяссар бўлдилар. Колхозчилар, МТС ва совхоз ходимлари ўртоқ Сталинга ғалла тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарамиз ва Ватанга пландан ташқари 6 миллион пуд ғалла топширамиз, деб ва'да берган эдилар. Колхозчилар, қишлоқ хўжалик мутахассислари, партия ва совет ходимлари совет халқининг улуғ доҳийсига берган ва'даларини шараф блан бажардилар, ғалла тайёрлаш плани муддатидан илгари бажарилди, давлатга қўшимча равишда илгари ва'да қилингандек 6 миллион пуд эмас, балки 12 миллион пуд ғалла топширилди.

Депутат Беляев сўзининг охирида Олтойдаги трактор заводини қуриб тамомлаш, илмий ишларни уюштириш ва янги темир йўл қурилиши учун қўшимча маблағ ажратиш зарурлиги ҳақида гапиради.

Депутат **Н. П. Бажан** — (Украина) Украина ССРнинг бюджети ҳақида гапириб айтадики, бюджетнинг даромадлар қисми ўтган йилдагига нисбатан 28 процент, ҳаражатлар қисми 33,4 процент ортади. Халқ хўжалигининг эҳтиёжлари учун 3.450 миллион сўм ажратилади. Бюджетдаги ҳамма ҳаражатларнинг қарийб учдан икки қисми, я'ни тўққиз миллиард сўмдан ортиқ маблағ ижтимоий-маданий чораларга сарф қилинади.

Депутат Бажан айтади:

— Ташқи Ишлар Министрлари кенгашида министр ўринбосарлари Германия блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳасини тайёрлаётганликлари муносабати блан Украина Совет Республикасининг ҳукумати баёнот топширди. Украина ҳукумати бу баёнотда немис империалистлари томонидан Украина халқига етказилган зарарлар ва вайронгарчиликлар ғоят катта эканлигини бутун дун'ёга яна бир марта кўрсатди. Немис империалистлари украин халқига 285 миллиард сўм миқдорида ғоят катта зарар етказдилар. Аммо, бу рақам берилган талафотни ва кўрилган катта зарарларни тўла қоплай оладими, немис-фашист босқинчилар томонидан азоблаб ўлдирилган украин ўғил ва қизларининг қонини пулга таққослаб бўладими! Озод украин совет халқининг ўн йиллик меҳнати самараларини немислар хароб қилди. Буни икки йил ичида тиклаб бўладими. Аммо, Украинада бинокорлик ишларини кенг миқ'ёсда ривожлантириб юборишга имкон берган ҳақиқий сабабларни тушинганимиз учун шу вақтгача қилинган ишларни бир му'жиза деб аташ мумкин. Совет ватанпарварлиги руҳи блан суғорилган Украина меҳнаткашлари улуғ Сталиннинг донолигидан илҳомланиб, большевиклар партиясининг раҳбарлиги остида, улуғ рус халқининг ва барча совет халқларининг қардошларча ёрдами блан социалистик қурилишда янги муваффақиятларга эришадилар.

Депутат Бажан Бюджет комиссиясининг таклифини тўла қувватлаш блан бирга, республиканинг зарур эҳтиёжлари учун қўшимча маблағ ажратишни сўрайди.

Депутат Бажаннинг сўзи блан Иттифоқ Советининг мажлиси тамом бўлади. Иттифоқ Советининг навбатдаги мажлиси 22 февраль кундуз соат 4 да очилади. (ТАСС)

Миллатлар Советида

21 февраль кундуз соат 4 да, Кремль саройининг Катта залида Миллатлар Советининг мажлиси очилди.

Президиумда Миллатлар Советининг Раиси депутат **В. В. Кузнецов**, унинг ўринбосарлари **Ч. А. Асланова, П. А. Левицкий**, ҳукумат ложаларида **А. И. Микоян, М. М. Шверник, Н. А. Вознесенский, А. Н. Косигин** ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиумининг а'золари ва министрлар пайдо бўлиши блан депутатлар буларни давомли олқишлар блан кутиб оладилар.

Раислик қилучи — Миллатлар Советининг Раиси В. В. Кузнецов Бюджет комиссиясининг қўшимча докладини қилиш учун Миллатлар Совети Бюджет комиссиясининг раиси депутат **И. С. Хохловга** сўз беради.

Депутат Хохлов урушдан кейинги даврда бешйиллик план вазифаларига мувофиқ суратда ўз ишларини асосан қайтадан қуриб бўлган совет саноатининг эришган муваффақиятлари ҳақида гапиради.

— СССР халқ хўжалигининг 1946 йилдаги ўсиши давлат бюджетининг бажарилишига яхши та'сир кўрсатди. СССР Давлат бюджетининг даромадлари ҳаражатлардан кўпроқ бўлди. 1946 йилда халқ хўжалигига — янги заводлар, фабрикалар ва конлар қуришга, ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш ва уларнинг ишларини яхшилашга 95,7 миллиард сўм сарф қилинди.

— Бюджет комиссияси, — дейди Хохлов, —СССРнинг давлат бюджети 1947 йилда халқ хўжалиги плани вазифаларига мувофиқ суратда тўғри тузилган деб ҳисоблайди.

Шу блан бирга депутат Хохлов Бюджет комиссияси номидан бюджетнинг даромадлари бир хил моддалар юзасидан 2.994.4 миллион сўм оширилсин ва бошқа моддалар юзасидан келадиган даромадлар 216.1 миллион сўм камайтирилсин деган таклифни киргизади. Бунинг натижасида даромадлар жам'и 2.778,3 миллион сўм ортади. Бюджет комиссияси бирқанча тузатишлар киргизиш блан бирга, СССРнинг 1947 йилги давлат бюджети даромадлар бўйича 394.292,7 миллион сўм миқдорида, ҳаражатлар бўйича 374.195,3 миллион сўм миқдорида тасдиқлансин деб таклиф этади.

Ўртоқ Хохлов, Қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигининг ишларини танқид қилади. Бу министрликка қарашли корхоналар 1946 йилда мамлакатга кўп миқдорда қишлоқ хўжалик машиналари ва асбоблари бермади. Министрликка қарашли корхоналарда хомаш'ё ва ёқилғи кўп миқдорда ортиқча сарф қилинмоқда. Ўтган йилнинг 11 ойи ичида 215 миллион сўмлик брак маҳсулот чиқарилди, 132 миллион сўм маблағ ўринсиз сарф қилинди. Докладчи давлат бюджетидан йирик қурилишларга ажратилган кўп маблағлар айрим жойларда тежаб-тергаб сарф қилинмаётганлигини кўрсатадиган фактлар келтирди.

Бюджет комиссияси аппаратни қисқартиш ва керагп бўлмаган ба'зи ташкилотларни тугатиш зарурлигини айтиб, Давлат штат комиссиясининг э'тиборини шунга жалб этади.

Депутат Хохлов сўзининг охирида бундай деди:

— Бюджетда кўрсатилган даромадлар планининг бажарилишини та'минлаш блангина қолмай, бюджет ҳисобидан бериладиган ҳарбир совет сўмидан Совет давлатимизнинг қудратини мустаҳкамлаш учун фойдаланишга эришмоқ зарур.

Миллатлар Совети Бюджет комиссиясининг қўшимча докладидан кейин музокараларга ўтади.

Сўз депутат **П. Г. Лазутинга** (Ленинград) берилади.

— Ленинграддаги ишчилар, инженер-техник ходимлар, барча меҳнаткашларнинг ижодий меҳнати, — дейди у, — 1946 йил бюджетининг бажарилиши хазинаги рақамларда очиқ-равшан кўринди. Шаҳарнинг ўтган йилги бюджети даромадлар бўйича 103.9 процент ва ҳаражатлар бўйича 103.8 процент бажарилди. Иттифоқ ва республика ташкилотлари ихтиёридаги корхоналарнинг 1946 йилда олган фойдаларидан ажратилган маблағлар 1945 йилдагига нисбатан 62,7 процент кўпайди.

Шаҳар саноати 1946 йилда ўз ишларини асосан қайтадан қуриб олди. 1946 йилда Ленинградда 31 саноат корхонаси ва неча ўнлаб йирик цехлар тикланди ва ишга туширилди. Янги бешйилликнинг биринчи йили охирига келиб, урушдан аввалги корхоналарнинг ҳаммаси ишга тушди. Саноат ускуналарининг миқдори урушдан аввалги даражага етди.

Ленинградда саноатнинг етакчи тармоқлари, чунончи, кемасозлик, оғир машинасозлик, электр саноати, машинасозлик ва ускунасозлик, станоксозлик, қора ва ранги металлургия янги бешйилликда олдинги сафда бормоқда. Бинокорлик материаллари саноати ва қоғоз саноати яхши ишламоқда.

Ленинград меҳнаткашлари халқ хўжалиги, маданият ва фаннинг ҳамма соҳаларини тиклаш йўлида ҳам катта ишлар қилдилар. Ленинградлилар бу йил янада кўпроқ ишлашлари керак. 1947 йилда 500 минг квадратметрдан ортиқ уй-жойни тиклаш, қуриш ва ишга тушириш, 35 минг уйни газ блан та'минлаш, кўчаларда 60 километр узунлигида газ шохобчалари қуриш ва аҳолига тобора яхши хизмат қилишни та'минлайдиган бошқа бирқанча чораларни амалга ошириш зарур.

Ленинград энг илғор, жуда яхши уюштирилган ва кучли машинасозлик саноати маркази бўлиб юксалмоқда.

Депутат **А. Абдураҳмонов** (Ўзбекистон ССР) бундай дейди:

— 1947 йил бюджети совет молиясининг мустаҳкамлигини, совет тузумида ғоят катта имкониятлар борлигини, социалистик давлатнинг яшашга қобиллиги ва мустаҳкамлигини очиқ-равшан кўрсатади, Ўзбекистон ССР саноатининг энг муҳим тармоқлари янги бешйилликнинг биринчи йилида анча кўп маҳсулот ишлабчиқардилар. Республикада тўртта янги кучли электростанция, прокат стани ва мартен печи, Фарғонадаги гидролиз ва бошқа корхоналар ишга туширилди. Ўзбекистондаги машинасозлик заводлари пахта етиштириш учун керакли бўлган мураккаб қишлоқ хўжалик машиналарини ишлаб чиқара бошладилар, республикадаги тўқимачилик корхоналари ва бошқа корхоналар учун керакли машина ва асбобларни ишлаб чиқаришга киришдилар.

Ўзбекистон ССРнинг 1947 йилги бюджети 3.148 миллион сўм миқдорида белгиланди. Бу маблағнинг талайгина қисми халқ хўжалигига сарф қилинади. Ўзбекистон бу йил пахта майдони ва ҳосили жиҳатидан урушдан аввалги даражага етмоғи керак.

Депутат Абдураҳмонов бирқатор лойиҳа ва қурилиш ишлари учун, жумладан, Жўн каналини қайтадан қуриш, мавжуд йўлларни обод қилиш ва янгиларини қуриш, Хоразм областини ва Қорақалпоғистон АССРни темир йўл магистрали блан боғлайдиган темир йўл қурилиши лойиҳасини тузиш учун республика бюджетига қўшимча маблағ чиқаришни СССР Олий Совети сессиясидан сўрайди.

Депутат Абдураҳмонов жойларда иттифоқ ташкилотларига бўйсунган та'минловчи ва мол сотучи ташкилотлар миқдорини қисқартиш масаласини кўриб чиқишни сўрайди.

Депутат **В. Т. Лацис** (Латвия ССР) Латвия ССРнинг саноати янги бешйилликнинг биринчи йилида ялпи маҳсулот чиқариш планини ошириб бажарганлигини айтади. Кўпгина корхоналар урушдан кейинги сталинча бешйиллик планни муддатидан илгари тўла ва ошириб бажардилар. ВЭФ заводи ўтган йили 1950 йил учун мўлжаллангап ишлабчиқариш даражасига етди. Ригадаги ойна заводи катта муваффақиятларга эришди. Бу заводнинг ёнғлор стахановчилари ойна тайёрлашда жаҳон миқ'ёсида рекорд қўйдилар.

Республиканинг қишлоқ хўжалиги ҳам мустаҳкамланди. 1946 йилда Латвия қишлоқларида 13 мингта уй-жой ва хўжалик иморатлари қурилди. Ўтган йили меҳнаткаш деҳқонларга ёрдам бериш учун узоқ муддат блан 75 миллион сўм қарз берилди. Латвия республикаси ғалла тайёрлаш планини муддатидан илгари бажариб, пландан ташқари 700 минг пуд ғалла топширди.

Халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш йўлидаги курашда, — деди ўртоқ Лацис, — ишдаги бир талай қийинчиликларни ва камчиликларни енгишга тўғри келади. Кўпгина хўжалик ходимлари ҳали ҳам ишлабчиқаришни тўғри планлаштиришни билмайдилар, меҳнат унумини ошириш учун жиддий курашмайдилар. Маҳсулотнинг таннархи ҳали ҳам жуда баланд, кўпгина саноат тармоқларида чиқариладиган маҳсулотнинг сифати эса паст. Латвия ССРнинг меҳнаткашлари ана шу қийинчиликларнинг ҳаммасини енгиб, сталинча янги бешйиллик планни муддатидан илгари бажарадилар.

СССР Қишлоқ хўжалиги министри, депутат **И. А. Бенедиктов** айтадики, Миллатлар Советининг муҳокамасига тақдим этилган давлат бюджети лойиҳасида мамлакатимизнинг бутун халқ хўжалиги ва шу жумладан қишлоқ хўжалиги тез сур'атлар блан тикланажаги ва ривожлантириладжаги тўла акс эттирилган. 1947 йилда қишлоқ хўжалиги эҳтиёжларига 1946 йилдагига нисбатан қарийб 33 процент кўпроқ маблағ чиқарилади. Ана шу кўп маблағлардан самарали равишда фойдаланиш зарур.

Ўртоқ Бенедиктов айтади:

— Область ва район ташкилотлари трактор ишларининг таннархини камайтиришда машина трактор станцияларига ёрдам беришлари, машиналарнинг тўғри сақланишини, уларни техника жиҳатдан назорат қилиш қоидаларига риоя қилинишини қаттиқ текшириб туришлари зарур.

Қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги ва бир қатор заводлар планда кўрсатилган кўпгина запас қисмларни ва машиналарни бермадилар. Люберецкий, Златоуст, Оқмулла, Омскдаги ва бошқа заводлар ана шу корхоналар жумласига киради. Саноат министрликлари иш сур'атини тезлатиш блан бир қаторда, ўзлари чиқарадиган қишлоқ хўжалик машиналарининг сифатини яхшилаш учун жиддий чора кўришлари керак.

Ўртоқ Бенедиктов Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг «Колхозларда қишлоқ хўжалик артели уставининг бузилишига барҳам бериш чоралари тўғрисида» деб чиқарган қарори қишлоқ хўжалигини тиклаш ва янада ривожлантириш программасини бажаришда ғоят катта роль ўйнаяжагини айтиб, ба'зи районлар, областьлар ва республикаларда, чунончи, Новосибирск, Великие Луки ва Архангельск областьларида артель уставининг бузилишига шу вақтгача қат'ий хотима берилмаганлигини та'кидлайди.

Ўртоқ Бенедиктов 1947 йилда қишлоқ хўжалиги олдида турган вазифалар ҳақида гапириб, область, ўлка ва район ташкилотлари ер органларининг ишларига жиддий э'тибор қилишлари зарурлигини та'кидлайди. Ўртоқ Бенедиктов ба'зи областьлар, чунончи, Пенза, Тамбов, Рязань, Ростов, Ульяновск ва Челяби областьлари ҳамда Красноярск ўлкаси кўклам экинига тайёргарлик кўришда кейинда қолаётганликларини айтади.

— Урушдан кейинги сталинча бешйилликнинг иккинчи йилидаги қишлоқ хўжалик ишлари плани экин майдонларини кенгайтиришни, ҳосилни оширишни ва шу асосда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотини кўпайтиришни кўзда тутади.

Ленинск (Москва области), Старо-Бешевск (Сталино области) каби илғор машина-трактор станциялари 1945 ва 1946 йилларда ҳосилни урушдан аввалги даражага етказиш блангина қолмай, ўрта ҳисоб блан гектаридан 90 пуддан тортиб 120 пудгача ҳосил олдилар. Неча ўнлаб ва юзлаб колхозлар йил сайин гектаридан юз пуддан ҳосил олмоқдалар. Ўртоқ Бенедиктов сўзининг охирида бундай деди:

— Колхозчилар, МТС ходимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари бу йил мўл ҳосил олиш, қурғоқчиликнинг оқибатларини тугатиш ва сталинча янги бешйилликда қишлоқ хўжалиги олдига қўйилган мас'улиятли вазифаларни бажариш учун бутун куч ва ғайратларини сарф қиладилар.

Депутат **С. М. Шарафеев** (Татаристон АССР) айтадики, Совет Иттифоқидаги барча халқлар сингари Татаристон меҳнаткашлари ҳам урушдан кейинги бешйилликнинг биринчи йилида меҳнат соҳасида катта муваффақиятларга эришдилар, енгил саноат, гўшт-сут саноати ва бинокорлик материаллари саноати корхоналари планларини ошириб бажардилар. Ўтган йили кенг исте'мол моллари анча кўпроқ ишлаб чиқарилди. Қозон шаҳридаги фабрика ва заводлар ўтган йили аҳоли исте'мол қиладиган маҳсулотни 1945 йилдагига нисбатан қарийб 50 процентдан ортиқ ишлаб чиқардилар. Маданий қурилиш соҳасида ҳам катта муваффақиятларга эришилди.

Янги бешйилликда республикамизда кўп уй-жой қурилади. Бу мақсад учун бюджетдан талайгина пул чиқарилди. Аммо, ба'зи министрликлар янги корхоналар қуриб, бор корхоналарни кенгайтириш блан бирга, уй-жой қурилишига э'тибор қилмайдилар. Улар, — деди ўртоқ Шарафеев, — 1947 йилда уй-жой қурилиши программасини сўзсиз бажариш учун керакли ҳамма чораларни кўришлари керак.

Ўртоқ Шарафеев айтадики, уруш йилларида Татаристон колхозларида от-улов ва машиналар камайди. Республикани қишлоқ хўжалик асбоблари блан та'минлаш иши қониқарли уюштирилмаган. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги ўз вазифаларини бажармаётир.

— Менинг фикримча, — деди ўртоқ Шарафеев, — бу сессия қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигининг нима учун ёмон ишлаётганлиги тўғрисида министр ўртоқ Горемикиндан изоҳ талаб қилса тўғри бўлур эди.

Ўртоқ Шарафеев сўзининг охирида Татаристон АССР шаҳарларини обод қилиш учун бюджетдан қўшимча равишда 3 миллион сўм ва кутубхоналар, районлардаги маданият уйлари ҳамда қироатхоналарни ремонт қилиш ва ускуналаш учун 2 миллион сўм ажратишни СССР Олий Советидан сўрайди.

Депутат **И. С. Грушецкий** (Львов области) бундай деди:

— Бизнинг областимиз ҳам Совет Украинасининг барча ғарбий областьлари каби яқин вақт ичида тараққий этган шарқий областьларга етиб олиши керак. Областьдаги меҳнаткашлар Сталинча янги бешйилликнинг биринчи йили планини яхши муваффақиятлар блан бажардилар. 1946 йилда ишлабчиқарилган ялпи маҳсулот миқдори 1945 йилдагига нисбатан 42.8 процент кўпайди.

123 та янги завод ва фабрикалар орасида машинасозлик, электр техникаси, ёқилғи ва озиқ-овқат саноати корхоналари ҳам бор. Бу корхоналар Львов шаҳрини Украинадаги йирик саноат шаҳарларидан бирига айлантирди.

Қишлоқ хўжалиги ҳам тараққий этди. Ўтган йили об-ҳаво шароитининг ноқулай келишига қарамай, колхозлар ва меҳнаткаш деҳқонлар мўл ҳосил етиштирдилар. Ғалла тайёрлаш давлат плани анча ошириб бажарилди. Областьдаги меҳнаткашлар 1947 йил бюджетининг муваффақиятли бажарилиши Ватанимизнинг қудратини янада оширажагини яхши биладилар. Меҳнаткашлар ленинградлиларнинг, Донбасс ва Кузбасс кўмир қончиларининг ташаббусига қўшилиб, урушдан кейинги бешйилликнинг иккинчи йили планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақа байроғини баланд кўтармоқдалар.

Шу блан Миллатлар Советининг мажлиси ёпилади. Навбатдаги мажлис 22 февраль эрта блан соат 11 да бўлади. (ТАСС).

Ғолиб Совет Армиямизга шон-шарафлар!

Совет давлатининг улуғ армияси

Совет Иттифоқи Маршали А. ВАСИЛЕВСКИЙ

Нарва ва Псков ёнида бўлган тарихий жанглардан буён 29 йил ўтди. Ёш, ҳали мустаҳкамланиб етмаган Ишчи-Деҳқон Қизил Армияси 1918 йил 23 февральда ёвуз босқинчи—немис империалистларини биринчи марта кескин мағлубиятга учратди. Шундан буён бу унитилмас кун бизнинг мамлакатимизда совет Қуролли Кучларининг ҳар йили ўтказиладиган умумхалқ байрами бўлиб қолди.

★

Қизил Армия ёш Совет давлати оғир кунларни бошидан кечираётган вақтда тузилди. Россиянинг қўзғолон кўтарган ишчилари ва энг камбағал деҳқонлари томонидан улоқтириб ташланган помешчиклар, капиталистлар ва уларнинг малайлари совет ҳокимиятининг биринчи кунлариданоқ озод бўлган халққа қарши қонли кураш бошладилар. Харбий интервенция уюштирган халқаро реакция ички аксилинқилобга мадад берди, ҳарбий интервенцияга ўн тўрт давлат қатнашди.

Интервенциячи қўшинларнинг ҳужумига қарши, социалистик революция натижасида йиқитилган эксплоататор синфларнинг ис'ёнларига қарши Совет Россияси халқларининг Ватан уруши бошланди.

Курашда кучлар тенг эмас эди. Аксилинқилоб казакларнинг бошлиқларига, қулоқларга, мол-мулклари мусодара этилган буржуазияга таянди. Оқларнинг армиялари эски, чор армиясининг тескаричи офицерлари ва генераллари блан тўлдирилди. Империалистик мамлакатлар оқ гвардиячиларни кийим-бош, ҳарбий буюмлар, қурол-аслаҳалар, аэропланлар, танклар блан мўл-кўл та'минлаб турдилар. Бунинг устига, улар оқ гвардиячиларга ёрдам учун ўзларининг қуролли кучларини юбориб турдилар.

Қулоқларнинг қўзғолонлари, илгариги амалдорларнинг яширин саботаж қилишлари, хўжаликнинг вайрон бўлганлиги, шаҳарлардаги очарчилик, заводларда хомашё ва транспортда ёқилғининг бўлмаганлиги, тиф касали, «социалистик» деб аталган партияларнинг аксилинқилобий агитацияси — мана шуларнинг ҳаммаси Совет давлатининг мустаҳкамланишига халақит берди.

Совет ҳокимияти буларга бардош беролмайдигандай кўринди. Броқ, Ленин-Сталин партияси томонидан уюштирилган ва руҳлантирилган ишчилар, деҳқонлар ўзларининг ғалаба қозонишларига бўлган ишончларини йўқотмадилар. Большевиклар партияси ва совет ҳукумати социалистик ватан хавф остида деб э'лон қилдилар ва халқни —бутун кучни фронт учун, ғалаба қозониш учун сафарбар этишга чақирдилар. Мамлакат ҳарбий лагерь деб э'лон қилинди. Партия ва комсомол а'золарининг ярмидан кўпи Қизил Армия сафига юборилди. Қизил Армия сафига юз мингларча кўнгиллилар кирди.

Гражлан уруши ишчи синфининг буюк матонатини ва битмас-туганмас ғайратини, большевиклар партиясининг беҳад катта обрўга эга эканлигини ҳамда меҳнаткашларнинг унга чексиз ишонч блан қарашларини кўрсатди.

Қизил Армия ана шундай вазиятда тузилди ва чиниқди. 1919 йилнинг кўкламида унинг қаторида бир миллиондан ортиқ жангчи, 1920 йилнинг бошларида эса уч миллионга яқин жангчи бор эди.

Қизил Армия қаттиқ ва узоқ курашда енгди. Қизил Армиянинг қудратли зарбалари остида оқларнинг ҳамма армияси ҳалок бўлди. Уларнинг шармандаи-шармисор бўлган раҳбарлари—красновлар, колчаклар, деникинлар, юденичлар ва бошқа кўпгина каллакесарлар тарих саҳифасидан абадий ўчириб ташландилар. Антанта империалистларининг уч марта қилган юриши шармандаларча барбод бўлди. Совет ҳокимиятининг мағлубиятга учраши муқаррар, деб ҳисоблаган империалистик давлатлар Қизил Армиянинг бирнеча марта берган қақшатгич зарбаларидан кейин ўз қўшинларини совет еридан йиғиштириб олиб кетишга ва бизнинг мамлакатимизга қарши қуролли курашни тўхтатишга мажбур бўлдилар.

Шу нарса қизиқарлики, ўша вақтдаги тескаричи ношуд стратеглар бизнинг кунларимиздаги Гитлер каби, яшин тезлигида ғалаба қозонишни мўлжалладилар ва совет ҳокимиятининг яқин икки-уч ҳафта ичида ва кўп борса—уч ойдан кейин йиқилиши тўғрисида бутун дун'ёга жар солдилар.

★

Қизил Армия эски олам блан бошланган тенгсиз курашда ғалаба қозонди.

Гражлан урушида ғалаба қозонганлигимизнинг асосий ва энг муҳим шарти шундан иборат бўлдики, ишчилар синфи ва деҳқонларнинг бошида Ленин-Сталин партияси турди. Фақат Ленин-Сталин партиясигина меҳнаткашлар ўртасида, Қизил Армия жангчилари ўртасида бардамлик руҳини, ўз кучларига ишонч блан қараш руҳини уйғотолди, улар ўртасида темирдай маҳкам интизом ва уюшқоқлик ўрнатолди. Меҳнаткашларнинг авангарди бўлган партиянинг обрўси чексиз баланд эди. Партиянинг чақириғи блан юз мингларча, миллионларча кишилар курашга отландилар.

Большевиклар партияси ва совет давлатига асос солган кишилар, Қизил Армиянинг ташкилотчилари — Ленин ва Сталин халқнинг оқ гвардиячи армияларга ва интервентларга қарши курашига бевосита раҳбарлик қилдилар.

Молотов, Калинин, Свердлов, Каганович, Орджоникидзе, Киров, Қуйбишев, Микоян, Жданов, Андреев, Дзержинский, Хрущёв, Шверник, Шкирятов ўртоқлар каби отоқли арбоблар ва бошқалар қизил аскарлар оммасининг сиёсий онгини оширишга блан шуғулландилар. Партия қаторидан Фрунзе, Ворошилов, Будённий ва бошқалар каби талантли саркардалар етишиб чиқди.

Қизил Армия совет ҳокимиятини ҳимоя қилгани туфайли енгди, чунки совет ҳокимиятининг сиёсати ишчилар синфининг ва деҳқонларнинг чин манфаатларига мос келар эди. Ҳарбир қизил аскар нима учун урушаётганини билар эди. Армиямиз олдида турган мақсадларнинг равшанлиги жанг вақтида қизил аскарларнинг мислсиз ботирлик, матонат кўрсатишларига, кўплаб қаҳрамонлик қилишларига сабаб бўлди.

Қизил Армия барча миллат меҳнаткашларининг туб манфаатларини ҳимоя қилди, у халқнинг асил фарзанди бўлди. Давлатимиздаги барча халқлар унга ёрдам бердилар, унга муҳаббат блан тинмай ғамхўрлик кўрсатдилар, ўз ўғилларини унга бердилар, душман устидан ғалаба қозониш учун фидокорона меҳнат қилдилар.

★

Гражлан урушида Қизил Армия урушнинг янги шакл ва усулларини қўллади ҳамда ҳарбий фанни янги босқичга кўтарди. Ҳозирги оператив совет ҳарбий сан'атига гражлан урушида асос солинди.

Ўртоқ Сталиннинг Деникин армияларини тор-мор келтириш юзасидан тузган тарихий плани оператив ҳарбий ижоднинг намунасидир. Бу планнинг ғояси—ҳал этувчи кучларни ҳал этувчи вақтда ҳал этувчи томонга тўплашдир: 1919 йилда тузилган бу план Орёл, Харьков, Ростов чизиғи бўйлаб Деникин фронтини стратегия жиҳатидан бўлиб юборишни ва бир-бирдан ажратиб ташланган группаларни бутунлай қириб ташлаш, қуршаб олиш ва йўқ қилиб юборишни мақсад қилиб қўйди. Бу ҳозирги замон ҳарбий сан'атининг негизидир.

Катта қўшилмалар блан (1919 ва 1920 йилларда Биринчи отлиқ армия) маневр қилингани каби далил маневр қилиш ва Царицин ёнида артиллерия ҳамда бронепоездларнинг тўплангани каби, техникани бир ерга кўп тўплаш усулидан армиямиз 1941—1945 йиллардаги улуғ Ватан урушида ҳам қўлланди.

Ўртоқ Сталиннинг талаби блан тузилган Биринчи отлиқ армия, сўнгра тузилган Иккинчи отлиқ армиядан ҳозирги замондаги катта бронетанк ва механикалаштирилган қўшилмалар майдонга келди. Булар жанг майдонида эришилган муваффақиятдан фойдаланиб, душманни оператив жиҳатдан тор-мор келтириб турдилар.

Гражлан уруши даврида Қизил Армия томонидан яратилган ҳарбий сан'ат, ўша вақтлардаги шонли ҳарбий традициялар тинч қурилиш даврида Қизил Армия жангчилари ва командирларининг ўрганишлари ва ўзларининг ҳарбий маҳоратларини такомиллаштиришлари учун асос бўлди. Улуғ Ватан урушида шонли зафарлар қозонган Қуролли Кучларимизнинг маршаллари, генераллари, адмираллари ва офицерлари орасида гражлан урушида қатнашган кўпгина кишиларнинг борлиги шунинг учун табиийдир.

★

Гражлан уруши фронтларида душманларни тор-мор келтирган Қизил Армия шундан сўнгги йилларда Октябрь Революциясининг ғалабаларини хуш'ёрлик блан қўриқлаб келди. Ўз маҳоратини, жанговарлик қобилиятини тинмай оширди ва «бизнинг совет экинзоримизга тумшуқларини тиқишга» урунган ҳар қандай душманларга қат'ий зарба бериш учун ўзининг жангчи ва командир кадрларини тайёрлаб келди.

Гражлан уруши вақтида, Узоқ Шарқда совет қўшинлари томонидан япон империалистларига берилган сабоқлардан япон империалистлари тегишли хулоса чиқармадилар. Самурайлар «улуғ Япония» нинг чегараларини Байкалгача ва ҳатто Урал тоғларига қадар кенгайтириш тўғрисидаги аҳмақона хаёлларидан воз кечмадилар ва узлуксиз равишда фитналар қўзғаб, СССРни ҳарбий жанжалга тортишга урундилар. Энг катта ва энг унитилмайдиган воқиалар 1938 йилда Хасан кўли ёнида ва 1939 йилда Халхин-голда бўлди. Бу ерларда Қизил Армия уруш оловини ёқувчи қутирган самурайларга қаттиқ зарба берди. Шундан кейин чегараларимиз узоқ вақт тинчиб қолди.

Шундан кейин кўп ўтмай бизнинг ғарби-шимолий чегараларимизда янги воқиалар, рўй берди. Бу ерда ҳам Қизил Армиянинг кучини ва унинг тайёр турганлигини намойиш қилиш керак бўлиб қолди. Фин тескаричилари Совет Иттифоқига қарши систематик равишда пропаганда олиб бордилар ва Совет Карелиясини ҳамда Ленинград областини Финляндияга қўшиб олиш, «улуғ Финляндия» чегараларини Уралга қадар кенгайтириш тўғрисидаги аҳмақона фикр блан юрдилар.

Финляндиянинг ҳукмрон доиралари қуролли ёрдам беришни ва'да қилган катта империалистик давлатларнинг рағбатлантиришидан руҳланиб бевосита Ленинград остоналарида уруш қўзғадилар. Совет ҳукумати Ленин шаҳрини ҳарқандай тасодифий ҳоллардан сақлаш ниятида оқ финларнинг ҳужумига қарши уч хисса кучли зарба берди. Фин фитначиларининг жанжални халқаро миқ'ёсга кўчириш, урушни халқаро урушга айлантириш тўғрисидаги мўлжаллари амалга ошмади. «Баланд даражали ҳомилар», я'ни катта империалистик давлатлар фин тескаричиларга ёрдам беришга улгиролмай қолдилар. Жанг майдонларининг шароити оғир бўлишига ва қаҳратон қиш фаслига қарамай Қизил Армия урушни 3 ярим ойда тамомлаб, Ленинградни хавфдан қутқазди.

Мана шу равишда бизнинг Қуролли Кучларимиз 20 йил мобайнида ўзининг куч ва ҳарбий тайёргарлигини кучайтириб, муваффақият блан социализм қурган совет халқининг тинч меҳнатини хуш'ёр туриб ва матонат блан қўриқлаб келди.

★

Ёвуз фашистлар Германияси томонидан бизга қарши бошланган уруш социалистик ватанимиз учун ғоят қаттиқ синов бўлди ва совет халқининг ижодий меҳнатини узоқ вақтгача тўхтатиб қўйди.

Гитлерчилар германияси бизнинг давлатимизни йўқ қилишни ўз олдига вазифа қилиб қўйган эди.

Ўртоқ Сталин 1941 йил 3 июльда халққа қилган тарихий мурожаатида мамлакатимиз устида пайдо бўлган хавфни совет халқига тўла-тўкис кўрсатиб берди Ўртоқ Сталин кўрсатдики, «душман шафқатсиз ва ёвуздир. Унинг муддаоси пешана теримиз тўкилган ерларимизни, меҳнат қилиб етиштирган ғалламизни ва нефтимизни босиб олишдир. Унинг муддаоси помешчиклар ҳокимиятини тиклаш, чоризмни тиклаш, руслар, украинлар, белоруслар, литвалилар, латишлар, эстонлар, ўзбеклар, татарлар, молдаванлар, грузинлар, арманлар, озарбайжонлилар ва Совет Иттифоқининг бошқа озод халқлари яратган миллий маданиятни ва миллий давлатларни вайрон қилиб ташлашдир, уларни немислаштириш, немис князлари ва баронларига қул қилиб беришдир. Шундай қилиб, гап Совет давлатининг ҳаёт-мамоти тўғрисида, СССР халқларининг ҳаёт-мамоти тўғрисида бораётир, Совет Иттифоқи халқлари озодлигича қоладими, ёки қулликка тушадими—гап ана шу тўғрида бораётир».

Немислар Совет Иттифоқига қарши 170 дивизия, 10 мингларча танк ва аэроплан юбориш блан СССРни яшин тезлигида тез мағлубиятга учратишни ва уч ҳафтадан кейин Ватанимизнинг пойтахти—Москвани қўлга киритиб олишни умид қилдилар.

Немисларнинг мўлжаллари нима эди? Улар уруш э'лон қилмасданоқ хиёнаткорона ҳужум қилиш блан бизнинг мамлакатимизни ғафлатда қолдиришни, халқ хўжалигини ва Қуролли Кучларни тахт қилишимиз учун бизга фурсат бермасликни мўлжалладилар, улар немис-фашист қўшинлари блан биринчи жиддий тўқиниш бўлиши бланоқ Қизил Армия тўзғиб кетади деб мўлжалладилар. Гитлерчилар совет ҳокимияти мустаҳкам эмас, деб ўйладилар, совет ҳукуматига қарши қўзғолон бошланади ва СССР халқларининг дўстлиги мустаҳкам эмас деб ўйладилар.

Немислар ўзлари асоратга солган Европа саноатининг устунлигига таяниб, Совет Иттифоқини янчиб ташлашни мўлжалладилар. Шунингдек улар ўз шериклари бўлган Финляндия, Венгрия, Румыния, Италия, Петэн Франциясн, подшо Булғорияси, Франко Испаниясининг қуролли кучларига, Норвегия, Дания, Голландия, Белгия квислингчиларига таяндилар. Немислар яна иттифоқчиларнинг иккинчи фронтни очишлари мумкин бўлмайди, Совет Иттифоқи гитлерчилар коалициясига қарши яккама-якка узоқ курашда бардош беролмайди, деб мўлжалладилар.

Броқ, гитлерчилар янглишдилар.

Душман, СССР да ички жанжаллар, низо'лар чиқиши эҳтимол деб қилган мўлжалларида янглишди. Бундай низо'ларнинг бўлиши ҳам мумкин эмас эди, чунки совет ҳукумати ва большевиклар партиясининг сиёсати мамлакатдаги барча меҳнаткашларнинг, Совет Иттифоқида яшовчи барча халқларнинг тинч манфаатларига мосдир. Юз берган хавф совет халқини коммунистлар партияси, ўртоқ Сталин теварагига яна ҳам маҳкамроқ жипслаштирди, СССР халқларининг дўстлиги даҳшатли хавф олдида яна ҳам қаттиғроқ мустаҳкамланди. Халқнинг барча кучлари бир мақсадга — немис-фашист босқинчиларни тор-мор келтиришга қаратилди.

Гитлерчилар бизнинг мамлакатимизни қолоқ мамлакатдан илғор мамлакатга, деҳқончилик мамлакатидан — саноатлашган мамлакатга айлантирган сталинча уч бешйилликнинг самараларини э'тиборга олмаган эдилар. Қудратли социалистик саноат ва колхоз деҳқончилиги — иккинчи жаҳон уруши йилларида Қуролли Кучларимиз учун мустаҳкам моддий-техника базаси бўлди.

Афтидан немислар СССРга 1914 йил нуқтаий назаридан қарашни давом эттирган бўлсалар керак. Ўша вақтларда Россия генерал штабининг бошлиғи бўлган Янушкевичнинг пушаймон блан қилган э'тирофича чор армияси 1914 йил декабрьгача 700 минггина та'лим кўрган аскар ва фақат 50—70 мингина милтиққа эга бўлган. Революциядан олдинги Россиянинг заиф ва қолоқ саноати армияни ҳатто энг оддий ҳарбий техника блан ҳам та'минлай олмаган эди.

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Ленинград мудофааси музейида бир танк қўйилган. Бу танк душманнинг қамал халқасини биринчи бўлиб ёриб ўтган танклардан биридир. Бу даҳшатли машинанинг экипажи душманнинг 28 тўпини, 9 пулемёт нуқтасини яксон қилди ва 50 та гитлерчини қириб ташлади. Ватанимиз бу танк командири Дмитрий Осатюкнинг кўрсатган чексиз мардлигини тақдирлаб, унга Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган унвон берди. Ўртоқ Осатюк ҳозир олий бронетанк офицерлари мактабида ўқимоқда. Суратда: Совет Иттифоқи Қаҳрамони гвардия капитани Д. И. Осатюк Ленинград мудофааси музейида қўйилган танк ёнида. Осатюк Улуғ Ватан уруши йилларида бу танкда гитлерчиларга қарши курашган эди. Ўнгда: совет чегарачилари Ватанимиз чегараларини хуш'ёрлик блан қўриқламоқдалар.

А. Михайлов ва Б. Рацеклар фотоси. (ТАСС ва ЎзТАГ фотохроникаси).

НУР ПОСБОНИГА

ШАЙХЗОДА

Шу улуғ қўрғоннинг дарвозасида
Шунча йил кўз юммай турганинг учун:
Кремль қасрининг деразасида —
Нурни енголмади шабхун ва ҳужум.
Шунча йил кўз юммай тургансан бедор,
Шунча йил... Ўн минг кун ва ўн минг кеча —
Гарчи сен қоқмабсан пойлоқда мижжа,
Гўдаклар бешикда ётмиш бахтиёр.
Парвариш топгансан йиллар бағрида,
Улғайдинг, эр бўлдинг зафар баҳрида,
Аскарсан, қардошсан, ғамхўр қоровул,
Ленин мақбарида сен фахрий соқчи,
Сени посбоним дейди ҳар овул,
Ҳар шаҳар, маҳалла зикридаги шул:
— Аскарим—соқчим бор; бор; иқболим яхши! —

Ҳа, оғир кунларни кўрдик биродар,
Кўз ёшлар тўкилган кунлар бўлди — ҳа!
Аммо томирларда азму-ирода,
Аммо юрт ўқиган эзгу фотиҳа,
Аммо илк сардорга дилда э'тиқод,
Аммо сен ва бизлар, аммо биз ва сиз
Синоқда қилинган пўлат қасам'ёд,
Жангда ғалабалар яратди чексиз.
Шу улуғ қўрғоннинг дарвозасида
Шунча йил кўз юммай турганинг учун,
Кремль қасрининг деразасида —
Нурни енголмади шабхун ва ҳужум.
Нурни енголмади, енголмас зулмат,
Нур посбонига салом ва ҳурмат!

22 февраль, 1947 йил.

ҚАҲРАМОН РАЗВЕДКАЧИ

1942 йилнинг ёз кунларидан бирида, Андижон станциясида фронтга жўнаётган аскар йигитларни ортган паровоз бир қичқирдида йўлга равона бўлди. Шароф холанинг ўғли Остонақул тушган вагон худди Остонақулдек норғул йигитчалар блан тўлган эди. Уларнинг чеҳрасида душманга нисбатан ғазаб ва қасос ўти ёниб турарди. Паровоз шаҳар бўсоғаларидан йироқлашаркан, Остонақулнинг кўз олдидан станция майдонида қолган онаси ва унинг энг сўнгги: — ой бориб омон кел, енгу—енгилма! деган сўзлари қулоғидан ҳамон кетмас эди.

Н. шаҳрида ўтказилган уч ойлик машқдан сўнг, Остонақул блан бирга келган йигитлар душманга қарши курашишни ўрганиб, фронтнинг турли участкалари томон тарқалишдилар.

Остонақул Смоленск яқинида Совет Иттифоқи Қаҳрамони гвардиячи полковник Титов командирлик қилган гвардиячилар қисмига келиб қўшилди. Остонақулдаги ҳарбий ишга муҳаббат бу ёш жангчини тез вақт ичида ўз ҳунарини яхши биладиган жангчилар қаторига қўшди. Гвардиячи қизил аскар Остонақул Шокиров Смоленскни немис-фашист босқинчилар асоратидан озод қилиш йўлидаги даҳшатли жангларда гитлерчи газандалар блан биринчи марта юзма-юз тўқнашди. Унинг ёш ва соф қалбида сақланган душманга нисбатан бўлган кучли қаҳру-ғазаб унинг кучига-куч, ғайратига ғайрат қўшди. У, жангга биринчи киришига қарамай, ўзига ишониб топширилган қуролни усталик блан ишга солиб, ажойиб маҳорат кўрсатди. У, биринчи кунги жангдан бошлаб қисмдаги барча жангчиларга танилди. Смоленск душмандан озод қилингандан сўнг, қўшинларимиз душманга дам бермасдан, уни изма-из қувлашни тўхтовсиз давом эттирди. Аммо душман янги марраларда мудофаа қуриб, жони борича қаршилик кўрсатади. Ана шундай қизғин жанглар давом этиб турган вақтда, қисм командири азамат ва қўрқмас ўзбек йигити Остонақулни разведкачилар сафига қўшди.

Немислар Витебскда кучли мудофаа қуриб, жон-жаҳди блан қаршилик кўрсатиб турган кунларда, ёш разведкачи душман мудофаасини разведка қилиш, унинг ниқобланган ўт очиш нуқталари жойлашган ерларни аниқлаш, контроль «Тил» олиб келиш мақсадида жанговар дўстлари гвардиячи қизил аскар Кирюхин, Марков, Золотих ва бошқалар блан бир неча марта разведкага борди. У, ҳарбир разведкага борганда қўмондонликка душман тўғрисида қимматли ма'лумотлар келтириб, ҳужум операцияларимизнинг ҳар сафар ҳам муваффақиятли чиқишига катта ёрдам берди.

Қисм жангчилари чекинаётган душман кетидан қувиб, Неман дар'ёси қирғоғига етиб келди ва дарҳол дар'ёдан ўтишга тайёрланди. Немислар дар'ёнинг у юзида мустаҳкамланиб, қисмларимизнинг ҳужумини тўхтатиб қолишга уриниб, барча қуроллардан кучли ўт очиш блан дар'ёдан ўтишимизга қаттиқ қаршилик кўрсатиб турди. Қисм командири разведкачиларни чақириб уларга ҳар қандай қилиб бўлса ҳам, дар'ёдан ўтиб, душман кучлари тўғрисида ма'лумот олиб келиш вазифасини топширди.

Биринчи бўлиб Остонақул сув бўйига борди ва сапёрларнинг резинка қайиғига тушиб олиб, дар'ёдан ўта бошлади. Унинг атрофларида мина, снарядлар ёрилар, боши ва қулоқлари остидан ўқлар визиллаб ўтиб турарди. Лекин бу даҳшатларнинг ҳечбири довюрак, ўлимдан тоймас Остонақулни йўлдан қайтара олмасди. У, ёмғур каби ёғиб турган ўқларга чап бериб, усталик ва чаққонлик блан йўлда давом этди. У, дар'ёнинг нариги юзига етишига бир неча метр қолганда, душман ўқи Остонақулнинг қайиғини тешди ва қайиққа сув тўлиб, у чўка бошлади. Остонақул шундай оғир дақиқада ҳам ўзини йўқотиб қўймади. У, дарҳол ўзини дар'ёга ташлади ва дар'ёнинг иккинчи соҳилига биринчи бўлиб сузиб чиқди. Унинг кетидан уч ўртоғи ҳам сузиб ўтди. Ўзларини душманга сездирмасдан, усталик блан сузиб ўтган 4 гвардиячи азамат разведкачи дар'ёнинг у юзидан плацдарм эгаллади ва мудофаа ишғол қилди. Орадан бир неча минут ўтгандан сўнг, немислар буларни билиб қолиб, уларни тириклайин ушлаш ёки дар'ёга улоқтириб ташлаш учун атакага кўтарилдилар. Лекин душман бу тўрт азамат разведкачини ўрнидан ҳам қўзғата олмади. Разведкачилар ўз автоматларидан қуюндай ўқ ёғдириб, ҳужумга кўтарилган 50 га яқин гитлерчиларни ерга ётишга мажбур қилдилар ва қисм жангчиларининг дар'ёдан талафотсиз ўтишини та'минладилар.

Немис урушқоқларининг уяси Шарқий Пруссиянинг Шестакен районида даҳшатли жанг бўлди. Қисм командири кўчанинг ўнг томонидаги ариқ орқали, майор Шевченко партия ташкилотчиси Левитос ва Остонақул кўчанинг чап томонидаги ариқча ичидан ҳаракат қилардилар. Душман кўчани кучли ўққа тутиб, назорат қиларди. Лекин совет жангчилари бунга қарамай, ҳаракатни давом эттирардилар. Кузатиш пунктига тахминан 100 метр қолганда, разведкачи Остонақул тепалик ёнбағрида немисларнинг уч танки, 8 бронетранспортёри яшириниб турганлиги тўғрисида хабар берди. Шу ондаёқ бир бронетранспортёр булар турган томонга келаверди ва буларни қува бошлади. Бизникилар бу ажлаҳо блан курашиш учун ўз қуролларини жангга тайёрладилар. Остонақул ҳам автомат ва граналаларини шайлади. Майор Шевченко вазиятнинг оғирлашганини пайқаб, орқага чекинишга буйруқ берди. Шу вақтда иккинчи бронетранспортёр уларни ўрай бошлади. Майор Шевченко ётишга буйруқ берди.

Бронетранспортёрлар уларнинг тепасига келиб пулемётдан ўқ ёғдирди. Шароит жуда оғирлашди, бошни кўтариш ҳеч мумкин эмас эди. Шу оғир дақиқада Остонақул Шокиров ўрнидан ғоз турдида, қўлини юқори кўтариб, овози борича; — Батальон, мелинг орқамдан олға!, деб қичқирди ва яқинида турган бронетранспортёрга қараб граната ирғитди. Граната мўлжалга тушди. Бронетранспортёр аланга олиб куя бошлади. Душманнинг иккинчи бронетранспортёридагилар талвасага тушди шекилли, орқасига қоча бошлади. Шундай қилиб, баҳодир йигитларимиз ўз қисмларига келиб қўшилдилар.

Ўзбек халқининг азиз фарзанди Остонақул Шокиров немис босқинчиларга қарши курашда қўмондонликнинг жанговар топшириқларини ўринлатиб бажаргани ва шу блан мардлик ва ҳарбий усталик намуналарини кўрсатганлиги учун СССР Олий Совети Президиумининг 1945 йчи йил 24 нчи мартдаги фармони блан унга Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак ном берилди.

Совет Иттифоқи Қаҳрамони гвардиячи Қизил аскар Остонақул Шокиров немисларнинг Шарқий Пруссиядаги группаларини тугатиш учун олиб борилган сўнгги жангларнинг бирида қаҳрамонларча ҳалок бўлган эди. Гарчи Останақул ватан шарафи йўлида ҳалок бўлган бўлса ҳам, совет халқлари орасида барҳаётдир. Улуғ Ватанимизнинг озодлиги, Совет халқларининг бахт-саодатини сақлаш йўлида ҳалок бўлган қаҳрамонлар ҳеч ўлмайдилар.

Адҳам РАҲМАТ.

Совет Армиясининг 29 йиллигига бағишланган тантанали мажлис

22 февральда Свердлов номли театр биносида пойтахт партия, совет, жамоат ташкилотлари ва Тошкент гарнизони ҳарбий қисмларининг Совет Армиясининг 29 йиллигига бағишланган тантанали мажлиси бўлди. Театр биноси байрамлардагидек безатилган.

Совет Армиясининг 29 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда 1.500 га яқин киши—партия, совет ва жамоат ташкилотларининг ходимлари, ҳарбий қисмларнинг вакиллари, стахановчилар қатнашди.

Кеч соат 8. Президиумда Билбас, Кабанов, Петров, Мирзаахмедов, Глухов, Емпов, Чикованн, Шишкин ва бошқа ўртоқлар ўтирибдилар.

Ўртоқ Чиковани Совет Армиясининг 29 йиллигига бағишланган тантанали мажлисни очиқ деб э'лон қилади. Совет Иттифоқи гимнининг улуғвор садолари янграйди. Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал лейтенант Бескин минбарга чиқади. У ўртоқ Сталин бошчилигидаги ВКП(б) Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини фахрий президиумга сайлашни таклиф этади. Ҳамма бу таклифни гулдурос олқишлар блан ма'қуллайди.

Совет Армиясининг 29 йиллиги тўғрисида доклад қилиш учун сўз, Туркистон Ҳарбий округи қўмондони Совет Иттифоқи Қаҳрамони армия генерали И. Е. Петровга берилади.

Докладчи Совет Армиясининг қандай вужудга келганлиги, Ватан учун олиб борилган жангларда қандай ўсганлиги, мустаҳкамланганлиги ва чиниққанлиги тўғрисида батафсил гапиради. Ўртоқ Петров Совет Иттифоқининг Қуролли Кучларини ташкил этишда, уларга та'лим беришва уларни энг яхши қурол-аслаҳалар блан та'минлашда ғоят катта хизматлар қилган ўртоқ Сталиннинг номини тилга олар экан, залда давомли қарсаклар бошланади, ҳамма Ватанимизни қутқазиб қолган ва совет халқи ғалабаларининг илҳомчиси ҳамда ташкилотчиси ўртоқ Сталинни қизғин табриклайди.

Тантанали мажлис баланд руҳ блан ўртоқ Сталинга табрик қабул қилди. (ЎзТАГ).

Совет давлатининг улуғ армияси

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Уруш вақтининг қийин шароитлари ичида совет саноатининг ҳар йили 30 минг танк, ўзиюрар замбарак ва бронемашиналар, 40 мингга яқин аэроплан, 120 мингга яқин тўп, 450 минг пулемёт, 5 миллионга яқин милтиқ ва автомат, юз минг миномёт ишлаб чиқарганлигини, СССРнинг халқ хўжалиги кучли душман устидан ғалаба қозониш учун ўз армиясини зарур бўлган барча нарсалар блан тўла та'минлай олишини гитлерчилар пайқамадилар.

Бир вақтлар чет эл матбуотининг бир қисми ва кўзга кўринган кўпгина ажнабий ҳарбий арбоблар Қизил Армияни «йиқилай-йиқилай деб турган чўп»га ўхшатган эдилар. Иккинчи жаҳон уруши Қизил Армиянинг бундай эмаслигини, балки замонамизнинг биринчи даражали армияси эканлигини кўрсатди. Фақат угина фашист ғалаларини тўхтата олди, немис армиясининг енгилмаслиги тўғрисидаги афсонани кўкка совурди, уч йилгача гитлерчилар коалициясига қарши яккама-якка кураша олди ва ниҳоят, фашистлар Германиясини тарихда сра кўрилмаган даражада мағлубиятга учратди. Қизил Армия Европа давлатларининг армияларига даҳшат солиб келган герман армиясини тор-мор келтирди.

Ўртоқ Сталин айтдики, «...Қизил Армия урушнинг барча оғирчиликларига қаҳрамонларча бардош берди. Душманларимизнинг армияларини янчиб ташлади ва урушдан ғолиб бўлиб чиқди».

Совет жангчиларининг ва партизанларнинг фидокорлик блан кўплаб қаҳрамонлик кўрсатганликлари душманни ажаблантирди ва даҳшатга солди, дўстларимизни қойил қолдирди ҳамда гитлерчилар Германияси томонидан қул қилинган ва кейинчалик Совет армияси томонидан озод этилган мамлакатларнинг ватанпарварларини ана шундай қаҳрамонлик кўрсатишга ундади.

Ўзининг ёниб турган аэропланини душман устига ташлаган капитан Гастелловни эслайлик! Ўз гавдаси блан душманнинг ўт очиш нуқтасини тўсган комсомол Матросовни, ёки бўлмаса немисларнинг 50 та танкини тўхтатиб қўйган 28 панфиловчининг қаҳрамонлигини, ёхуд қўл-оёқлари боғлаб қўйилгани ҳолда қаттиқ қийналган, аммо ҳарбий сирни айтмаган комсомол Смирновни эслайлик! Зоя Космодемьянская, Лиза Чайкинанинг, Краснодон ёш гвардиячиларининг қаҳрамонликларини айтмайсизми!

Москва, Ленинград, Одесса, Севастополь, Сталинград ёнида ва Совет Ватанимиз учун олиб борилган барча жангларда аскарларимиз ва командирларимизнинг кўрсатган қаҳрамонликлари тўғрисида ажойиб достонлар яратилди.

Биз ўртоқ Сталиннинг раҳбарлиги остида курашдик ва ғалаба қозондик. Ўртоқ Сталиннинг Ватан олдидаги катта хизмати шундаки, у Ватан уруши даврида янги раҳбар ҳарбий кадрларни танлай олди, уларни тарбиялаб, мас'ул вазифаларга қўйди ва бу янги раҳбар ҳарбий кадрлар Германияга ҳамда унинг иттифоқчиларига қарши урушнинг бутун оғирлигини кўтардилар.

Офицер, генерал ва маршалларимизнинг мардлиги ва саркардалик маҳорати уларнинг сталинча совет стратегиясига асосланган оператив маҳорати ғалаба қозонишимиз учун ҳал қилувчи шартлардан бири бўлди.

Совет Армияси коммунистлар партияси томонидан уюштирилган ва жипслаштирилган бутун совет халқидан кун сайин ёрдам олиб турди. Келажак авлодларимиз ўзининг бутун ишини, бутун куч-қувватини фашизм устидан ғалаба қозонишга бағишлаган совет кишиларининг мислсиз ватанпарварлигини фахр блан тилга оладилар.

Эндиликда Совет Иттифоқи ва унинг Қуролли Кучлари нақадар қудратли эканлигини бутун жаҳон билади.

«Бунинг сабаби ма'лум. Москва ва Сталинград ёнида, Курск ва Белгород ёнида, Киев ва Кировоград ёнида, Минск ва Бобруйск ёнида, Ленинград ва Таллин ёнида, Ясси ва Львов ёнида, Висла ва Неман бўйида, Дунай ва Одер бўйида, Вена ва Берлин ёнида Қизил Армиянинг эришган порлоқ ғалабаларидан кейин — мана шуларнинг ҳаммасидан кейин Қизил Армияни биринчи даражали армия, деб э'тироф қилмасдан бўлмайди ва ундан кўп нарсани ўрганиш ҳам мумкиндир» (Сталин).

★

Гитлерчилар Германияси тор-мор келтирилгандан кейин совет қўшинлари иттифоқчилар блан биргаликда, империалистлар Японияга қаттиқ зарбалар бериб, уни чиндан ҳам яшиндек тез мағлубиятга учратдилар ва шу блан жаҳон фашизми ва жаҳон агрессиясининг иккинчи ўчоғини ҳам тугатдилар.

Совет армияси гитлерчилар Германиясига қарши олиб борилган тўрт йиллик урушда эга бўлган ўзининг бутун тажрибасини узоқ Шарқдаги жанг майдонларида қўллади. Энг яхши қўшинларимиз, офицер ва генералларимиз — я'ни ғарбдаги курашнинг қаҳрамонлари, қудратли ҳарбий техникамизнинг кўпгина қисми ўзимизнинг иттифоқчилик вазифаларимизни бажариш ва Япония урушқоқларининг адабини бериш учун Шарққа жўнатилди.

Японлар ўзлари ўйлаганларидек кит'ада узоқ уруш қилишга муяссар бўлмадилар! Қуруқликдаги кучларимиз, авиация ва ҳарбий-денгиз флотимизнинг биргалашиб берган зарбалари натижасида, япон империалистларининг бу мўлжаллари барбод бўлди ва улар таслим бўлдилар.

Ватанимиз ғарбда немисларнинг, шарқда японларнинг ҳужум қилиш хавфидан қутилди. Тинчлик даври бошланди.

★

Мусибатли йиллар ўтиб кетди. Совет халқи ўз армиясининг байрамини шу уруш тамом бўлгандан кейин иккинчи марта, тинч меҳнат шароитида нишонлаётир. Миллионларча совет кишиларининг ғайрати уруш натижасида пайдо бўлган жароҳатларни даволашга, урушдан кейинги қийинчиликларни йўқотишга, коммунистик жамият қуриш учун курашни давом эттиришга қаратилди. Бу ишларда муваффақият қозонишимизга шубҳа қилмаймиз. Буни янги бешйилликнинг биринчи йил планини бажариш учун олиб борилган курашда эришган ютуқларимиз кўрсатиб турибди.

Совет Иттифоқининг Қуролли Кучлари халқнинг тинч меҳнатини қўриқлашга киришдилар. Армиямиз совет ҳукуматининг тинчлик ниятларига мос равишда ўз аскарларининг сонини камайтирди. Ҳозирги вақтда уруш хавфи йўқлиги туфайли, совет ҳукумати армияни яна камайтиришга тайёр турибди.

Бироқ совет армияси ўзининг жанговар тайёргарлигини бўшаштирмаслиги лозим, у хотиржамликка ва бепарволикка тушмаслиги керак. «Совет армияси ва Ҳарбий-денгиз флотининг доимий равишда жангга тайёр бўлиб туришлиги—Ватанимизнинг хавфсиз бўлиши учун ҳамда бутун дун'ёда мустаҳкам тинчлик бўлиши учун гаровдир»—деб кўрсатади, СССР Қуролли Кучлари Министри.

Ҳарбий иш хотиржамликни, бир нуқтада тўхтаб, қотиб қолишни ёқтирмайди. Ҳарбий иш бизнинг солдатларимиздан, матросларимиздан, офицер, генерал ва адмиралларимиздан — Улуғ Ватан урушининг бой тажрибасини зўр бериб ва доимий равишда ўрганишни ҳамда бу бой тажрибалардан хулосалар чиқаришни, ҳарбий фан ва техниканинг ўсувига монанд равишда янада юксалиб боришни талаб қилади.

Шубҳа йўқки, бизнинг Қуролли Кучларимиз доҳиймиз Генералиссимус ўртоқ Сталиннинг раҳбарлиги остида ўз олдиларига қўйилган вазифаларни бажарадилар. Совет Армиясининг ўтмишдаги қаҳрамонлиги, унинг халқ блан бирлиги ва большевиклар партиямизнинг доно раҳбарлиги бунинг гаровидир.

Совет Армиясининг Марказий музейи

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Москва мухбиридан)

1919-нчи йилнинг охирида Москвада бир музей ташкил қилинган эди. Бу музейда Қизил Армиянинг граждан уруши фронтларида кўрсатган мардлик ва қаҳрамонлигига оид материаллар ҳамда уруш ўлжалари кўргазмаси бор эди. Ҳозир бу ерда Совет Армиясининг Марказий музейи барпо қилинган. Бу музейда 27 йил давомида йиғилган тарихий ҳужжатлар: қурол-яроғлар, ажойиб сан'ат асарлари, ҳайкалтарошлик ва рассомлик асарлари бор.

Бу музей Совет Армиясининг тарихини ҳикоя қилади. Кўп минглаб нодир ҳужжатлар, фотосуратлар ва қурол-яроғлар Қизил Армиянинг тузилиши, унинг мудохалачиларга ва ички аксилинқилобга қарши, Ҳасанкўл ва Халхин-Гол дар'ёси ёнидаги жанглар, Совет-Фин ва Улуғ Ватан уруши тўғрисида нақл қилади.

Ҳозирги вақтда музейнинг залларига Совет Иттифоқи қуролли кучларининг 1941 — 1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида қозонган тарихий ғалабасига оид материаллар қўйилган. Совет Армиясининг Марказий музейи меҳнаткашларнинг муҳаббатига сазовордир. СССР Қуролли Кучлари куни байрами арафасида армиямизнинг тарихи блан танишишга ҳавасманд бўлган кишилар бу музейга кўплаб кела бошладилар.

Музейда жуда кўп хоналар бор. Бу хоналарда совет халқининг Ленин-Сталин партияси теварагига мустаҳкам жипслашганлигини, Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллиги йўлида совет кишиларининг кўрсатган мардлик ҳам қаҳрамонликларини ҳикоя қилувчи жуда кўп кўргазмалар бор. Ҳарбир фотосурат, ҳарбир сан'ат асари ва ҳарбир ҳужжат халқимизнинг мардлиги ва фидокорлигидан далолат беради.

Музейнинг биринчи залига гитлерчилар Германиясининг Совет Иттифоқига қилган хиёнаткорона ҳужумига оид материаллар қўйилган. Совет халқларининг бошига тушган оғир кунларда бепоён мамлакатимизда бўлиб ўтган минглаб митинглар ҳақидаги, «Серп и Молот» заводида ва бошқа кўп корхоналарда ўтказилган йиғилишлар ҳақидаги ҳужжатлар совет кишиларини ҳали ҳам ҳаяжонлантиради.

Ўша кунларда бутун совет халқи Ватанимиз мудофааси учун отланган эди. Неча минглаб ватанпарварлар ўртоқ Сталин номига ёзган мактубларида Қизил Армия сафига кўнгилли бўлиб бориш ҳақида истак билдирган эдилар. Музей кўргазмасига қўйилган минглаб мактублар халқнинг доҳийга бўлган садоқатини изҳор қилади. Ўнлаб фотосуратлар, расмлар, ҳужжатлар ҳарбий қисмларнинг тузилиши, ўртоқ Сталин бошлиқ Давлат мудофаа комитетининг та'сис этилиши ва бошқа кўп муҳим воқиаларни тасвирлайди.

Урушнинг биринчи кунларида Қизил Армия актив мудофаа жанглари олиб борди. Одесса, Севастополь, Ленинград каби шаҳарларимиз узоқ вақт давомида қаҳрамонона мудофаа қилинди. Музейда қамал қилинган шаҳарларимиздаги оғир ҳаётни, мардона жангларни кўрсатувчи кўп муҳим ҳужжатлар бор.

Москва мудофааси—Қизил Армия жангномасининг энг порлоқ саҳифаларидан биридир. Совет жангчилари Москва бўсағаларида ҳарбир қарич она тупроқ учун фидоийлик блан курашдилар. Панфиловчиларнинг қаҳрамонликлари мардлик тарихига сўнмас боб бўлиб битилди. Генерал Панфилов дивизиясидаги совет ватанпарварлари фашистларнинг 50 танкига қарши жанг қилдилар. Улар гитлерчиларнинг шиддатли атакаларини қайтариб, душманни Москвага яқин йўлатмадилар. Панфиловчилар ҳалок бўлдилар, аммо уларнинг шон-шарафи абадий сўнмаждир.

28 Панфиловчи—Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари ҳақидаги ҳужжатлар блан бир қаторга Гастелло, Талалихин, Зоя Космодемьянскаяларнинг ажойиб мардликлари ҳақидаги ҳужжатлар ҳам қўйилган. Бу ҳужжатлар совет ёшларининг Ватанга бўлган чексиз садоқати ва ўртоқ Сталинга бўлган меҳру-муҳаббатини ҳикоя қилади.

Гитлерчилар тез кунда ғалаба қилмоқчи эдилар. Улар ўзлари блан бирга байрам либосларини—янги шинельлар ва ярақлаган ботинкаларини ҳам олиб келган эдилар. Улар мана шу янги либосларни кийиб, Москвага қўшиқ айтиб кирмоқчи бўлдилар. Аммо, Москва остоналарида улар адабларини едилар, эски-тускига ўралиб қолдилар. Бу тўғридаги ҳужжатларни кўрган томошабинларнинг чеҳраларида ма'ноли табассум жилва қилади.

Улуғ Сталинград жангги... 1942-нчи йилнинг ёзида мал'ун фашистлар Сталинград шаҳри томонга ташландилар. Улар Москвани жанубдан айланиб ўтмоқчи бўлдилар. Ўртоқ Сталин ўша вақтда Сталинград фронтининг қўмондони генерал—полковник Ерёменкога фармон юборди: «Сталинградни ҳимоя қилиш учун барча тадбирларни кўрмоғингизни талаб қиламан. Сталинград душманга берилмаслиги керак!».

Музейнинг муҳташам залларидан бирида сақланаётган бу ҳужжат—Олий бош қўмондоннинг фармони Сталин шаҳрининг ҳимоячиларига қувват ва мадад берди, Совет баҳодирларини энг оғир вазифаларни ҳам шараф блан бажаришга илҳомлантирди.

Буюк Сталинград жангги ғалабамиз блан якунланди. Ўша кунларда Эрон меҳнаткашлари Сталинград ҳимоячиларига совға қилиб юборган Қизил байроқ ҳам музейда сақланмоқда. Францияда ташкил қилинган «Сталинград» номли партизанлар отрядининг фаолиятига оид материаллар ҳам шу музейдадир.

Қизил Армиянинг Шимолий Кавказда ва Кубаньда, Ленинград остоналарида, Орёл ва Белгород—Харьков жанг майдонларида олиб борган катта жанглари, Донбасснинг озод этилиши, Днепр соҳилларида бўлган жанглар, Қизил Армиянинг ўшандан кейин босиб ўтган ғолибона жанговар йўлига оид материаллар Совет армияси жангчи ва офицерларининг, Сталин мактабидан чиққан саркардалар — генераллар ва маршалларнинг мардлик ва маҳоратларини нақл этади. Музейга биринчи Украина фронтининг қўмондони армия генерали Н. Ф. Ватутиннинг жанговар фаолиятига оид ҳужжатлар қўйилган. Шу ернинг ўзида саркарданинг шинели, кўйлаги, қиличи, орден ва медальлари ҳам бор.

1945-нчи йил—Улуғ Ватан уруши Совет Армиясининг порлоқ ғалабаси блан тамомланган йилдир. Ўша йили Қизил Армия Польшани озод қилди. Венгрияни, Югославияни, Чехословакияни, Австрияни немис-фашистлардан тозалади. Мана шу мамлакатларнинг меҳнаткашлари Қизил Армия номига юборган совға-саломлар Марказий музейга қўйилган.

Бир қатор ҳужжатлар фашистлар Германияси ва империалистлар Японияснинг мағлубиятини ҳикоя қилади. Музейнинг сўнгги залида ўнлаб байроқлар бор. Бу залнинг ўртасида доҳий саркарда ўртоқ Сталиннинг ҳайкали ўрнатилган. Ҳайкал атрофида ярим доира шаклида Ватан учун олиб борилган жангларда ўз номини шон-шараф блан қоплаган 39 қўшилма ва қисмимизнинг байроқлари қўйилган. Шу ернинг ўзида Совет Иттифоқининг барча орденлари бор. 1945-нчи йил 30 апрельда герман рейхстаги биносининг тепасига қадалган Ғалаба Байроғи прожекторлар шу'ласида ярқираб туради. Ерда ўнлаб душман байроқлари сочилиб ётибди. Бу байроқларни Совет Армиясининг жангчи ва офицерлари қўлга туширгандир. Бу байроқлар орасида Гитлернинг шахсий штандарти ва фашистлар Германиясининг 3 метрли давлат герби борки, уни Совет замбаракчилари Гитлер бош маҳкамасининг биносидан уриб туширганлар. 1945 йил 24 июньда, Ғалаба паради вақтида, бу байроқларни ва улар блан бирга, Гитлернинг шахсий штандартини Қизил Армия жангчилари мақбаранинг оёқ томонига ташлаган эдилар.

Немис-фашистлар шарққа қилган хиёнаткорона юришнинг шармандалик якуни шундай бўлган эди!

Н. УШЕРЕНКО.

СССР БЛАН РУМОНИЯ ЎРТАСИДАГИ САВДО МУЗОКАРАЛАРИГА ДОИР

Румония Савдо Делегацияси Москвада бўлган вақтида ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси ўртоқ И. В. Сталин ва Ташқи Ишлар Министри ўртоқ В. М. Молотов Румония Миллий Экономика Министри Деж жанобларини қабул қилдилар.

СССР Ташқи Ишлар Министрлиги блан Румония Миллий Экономика Министри Георгиу Деж жаноблари, Молия Министри Александрини жаноблари, Кон саноати ва Нефть Министри Ионеску жаноблари ва бошқалардан иборат Румония Савдо Делегацияси ўртасида музокаралар бўлди. Бу музокаралар 1947 йил 20 февральда 1947 йилда савдо-сотиқ ва кемалар қатнови тўғрисидаги Шартноманинг ҳамда мол обороти ва тўловлар тўғрисидаги Битимнинг имзоланиши блан муваффақиятли суратда тамом бўлди.

Савдо-сотиқ ва кемалар қатнови тўғрисидаги Шартнома савдо ва саноат масалаларида бир-бирларига кўпроқ қулайлик бериш принципини қўлланишни кўзда тутади.

Мол обороти ва тўловлар тўғрисидаги Битим ўзаро мол айрибошлаш ҳажми ва тартибини ҳамда 1947 йилда Совет Иттифоқи блан Румония ўртасидаги ҳисоб-китоб шартларини белгилайди. Совет Иттифоқи Румонияга металлургия ва тўқимачилик саноатига керакли хомаш'ёни ва саноат материаллари ҳамда ускуналарнинг айрим хилларини етказиб беради.

Румония Совет Иттифоқига нефть маҳсулотлари, бинокорлик материаллари ва бошқа моллар етказиб беради.

Музокаралар дўстона вазиятда ўтди.

Савдо ва кемалар қатнови тўғрисидаги Шартномани ҳамда мол обороти ва тўловлар тўғрисидаги Битимни Совет ҳукумати томонидан СССР Ташқи Савдо Министри **А. И. Микоян** ва Румония ҳукумати томонидан Румония Миллий Экономика Министри **Георгиу Деж** имзоладилар.

Румония Делегациясининг а'золари Москвада бўлган вақтларида совет хўжалик ташкилотлари блан алоқа боғладилар, бирқанча саноат корхоналари ва маданий муассасаларда бўлдилар ҳамда пойтахтнинг энг чиройли жойларини бориб кўрдилар.

Хавфсизлик Кенгашида

НЬЮ-ЙОРК, 19 февраль (ТАСС). Хавфсизлик Кенгашининг кечаги мажлисида Корфу кўрфазида юз берган ҳодиса муносабати блан Англия ҳукуматининг Албания устидан берган шикояти муҳокама қилинди. Кенгаш раиси ван Лангенхове Албаниянинг 15 февральда Нью-Йоркка етиб келган вакили Капага Кенгаш столи ёнига ўлтиришни таклиф этди. Мажлисда сўзга чиққан Англия вакили Кадоган ўз баёнотида Англиянинг 1946 йил 22 октябрьда Корфу кўрфазида иккита инглиз кемасининг минага дуч келиб шикастланганлиги учун Албания жавобгар деган да'восини исбот қилишга уринди. Кадоганнинг айтишича, инглизлар денгизда портлашлар юз бераётганлиги ҳақида Европа денгизларини минадан тозалаш ишларини назорат қилувчи Халқаро ташкилотнинг Ўрта денгиз кенгашига хабар берганларидан кейин, Марказий кенгаш Корфу кўрфазининг шимолий қисми қулай фурсат келиши блан яна минадан тозаланиши керак, деган қарорни якдиллик блан қабул қилган.

Кадоган бу масала тўғрисида Англия блан Албания ўртасида бўлиб ўтган ўзаро ёзишмани таҳлил қилиб айтдики, Албания денгизнинг ўзига қарашли бўлмаган жойларида минадан тозалаш ишлари ўтказишга э'тироз қилмади, лекин Албанияга қарашли сувларда бундай ишларни ўтказишга Албаниянинг миллий мустақиллигини бузиш деб қараяжагини айтди. Кадоган бундай жавобни асоссиз деб ҳисоблаганлигини айтди. Сўнгра Кадоган, экспертларнинг аниқлашига кўра, инглиз кемаларига шикаст етказган миналар «у» типидаги герман миналаридир деди ва бу миналар 6 ой илгари ёки ундан кейинроқ қўйилган деб да'во қилди.

Сўнгра Кадоган айтдики, Англия ҳукумати Албаниядан афв сўрашини ва ҳалок бўлган кишилар ҳамда кемалар учун ҳақ тўлашини талаб қилади. Кадоганнинг айтишича, у миналарни Албания қўйганлигини исбот қилиб берадиган гувоҳларни кўрсата олмайди. Аммо Кадоган, «ба'зи сабабларни кўздан кечирганда» Албаниянинг жавобгарлиги аниқланди деб да'во қилди.

Шундан кейин Кадоган, Англия ҳукумати Уставнинг 35-нчи моддасига биноан бу низо'ни Хавфсизлик Кенгашига ҳавола қилди, чунки уни дипломатия йўли блан бартараф қилишга уриниш афсуски натижа бермади, деди. Кадоган масалани ҳал қилган вақтда ана шундай уриниш бўлганини назарга олишни ва Уставнинг 36-нчи моддасига биноан, фактларни аниқлагандан кейин низо'ни бевосита музокаралар йўли блан ҳал этишни тавсия қилишни сўради, чунки фактлар аниқланмай туриб, бевосита музокаралар муваффақиятли олиб борилиши мумкин эмас, деди.

Кадоган сўзидан кейин раис, Кенгаш Англиянинг шикоятини 19 февральда яна кўради, деб э'лон қилди.

НЬЮ-ЙОРК, 19 февраль (ТАСС). Хавфсизлик Кенгаши 18 февраль кечқурунги мажлисида атом энергиясини назорат қилувчи комиссиянинг докладини муҳокама қилишни давом эттирди. Мажлис бошланиши блан Совет Иттифоқи вакили Громыко бу докладга киритиладиган махсус тузатишлар ва қўшимчаларни ўз ичига олган ҳужжатни тақдим қилди. Громыко айтдики, мен бу тузатиш ва таклифларни ҳозирги вақтда Хавфсизлик Кенгаши атом энергиясини назорат қилувчи комиссиянинг хулосалари ва тавсияномалари юзасидангина қарор чиқаради, докладнинг қолган қисмидан эса, асос сифатида фойдаланади деган мулоҳазани назарда тутиб киргиздим. Агар Кенгаш фақат хулоса ва тавсияномаларнигина эмас, балки докладнинг қолган қисмини ҳам ҳозир кўриб чиқишга қарор берса, бу ҳолда совет делегацияси докладнинг бу қисмига бошқа тузатиш ва қўшимчаларни тақдим этади.

Громыкодан кейин Польша вакили Михаловский сўзга чиқди. Михаловский атом энергиясини назорат қилувчи комиссиянинг доклади ҳақида Польшанинг фикрини баён қилди. Михаловский айтдики, ёқилғи танқислиги урушдан кейинги иқтисодий қийинчиликларни бошидан кечираётган неча юз миллионлаб кишиларнинг ҳаётини ва фаолиятини издан чиқараётган бир пайтда, атом энергиясидан тинч мақсадлар учун фойдаланиш йўлидаги ҳаракатлар қандайдир сиёсий мулоҳазалар блан э'тиборга олинмаётир. «Атом энергиясининг бир мамлакат монополиясида бўлиши, — деди Польша вакили, — бошқа мамлакатларда атом энергиясидан тинч мақсадлар учун фойдаланиш йўлида олиб борилаётган илмий текшириш ишларига халақит бермоқда ва ҳарбий мақсадлар учун янги қуроллар ихтиро' қилиш соҳасида рақобат туғдирмоқда».

Михаловский, ҳечбир жойда ва ҳечқачон дастлаб одамнинг фе'л-атворига доир принципларни белгиламасдан туриб, у та'қиб қилинган ва жазоланган эмас, деди. Шу сабабдан, Бирлашган миллатлар назорат ва инспекция системасини вужудга келтиришдан олдин, атом қуролини ва одамларни кўплаб қирадиган бошқа хил қурол-яроғларни ишлаб чиқаришни ва уларга эга бўлишни тақиқлашлари керак. Михаловский атом энергеяси масаласини самарали ҳал қилмоқ учун Хавфсизлик Кенгашида якдиллик принципи бўлиши зарурлигини эслатиб, атом энергиясини назорат қиладиган халқаро органни тузиш учун қуйидаги тартибни белгилаш керак деб таклиф этди: биринчидан, атом қуролини ва кишиларни кўплаб қирадиган бошқа хил қурол-яроғларни тақиқлайдиган битим тузиш ва атом энергиясидан ҳарбий мақсадларда фойдаланишдан воз кечиш; иккинчидан, мавжуд атом қуролларини ва одамларни кўплаб қирадиган бошқа хил қурол-яроғларни йўқ қилиш; учинчидан, халқаро назорат ва инспекция системаси вужудга келтириш; тўртинчидан, атом энергиясидан барча мамлакатларда тинчлик мақсадларида фойдаланишга ёрдам берадиган халқаро орган тузиш.

Шундан кейин раис ван Лангенхове совет вакили Громыконинг Кенгаш атом энергиясини назорат қилувчи комиссиянинг докладидаги умумий хулоса ва тавсияномалар юзасидангина қарор чиқаради, деб ўйлаганлиги ҳақида айтган баёнотини эслатиб, Кенгаш атом энергияси тўғрисидаги докладни кўриб чиқиш тартибини белгиласин, деб таклиф этди. Шундан кейин иш тартиби узоқ муҳокама қилинди.

Иш тартиби масаласи муҳокама қилинган чоқда, Америка Қўшма Штатлари вакили Остин бундай деди: атом энергиясини назорат қилувчи комиссиянинг доклади танқид қилиниши мумкин, аммо унга тузатишлар киритиш мумкин эмас, чунки, атом энергиясини назорат қилувчи комиссия ўз докладини тайёрлаётган вақтда бундай тузатишларни киритиш имконияти берилган эди.

Бошқа ба'зи вакиллар иш тартиби ҳақида ўз фикрларини айтганларидан кейин, Кенгаш муҳокамани 20 февральгача кечиктириш тўғрисида раиснинг таклифига қўшилди.

ИНДОНЕЗИЯ РЕСПУБЛИКАСИ МУВАҚҚАТ ПАРЛАМЕНТИНИНГ СОСТАВИ

ЛОНДОН, 17 февраль (ТАСС). Рейтер агентлигининг Батавиядаги мухбири хабар беради: Индонезия республикасининг президенти доктор Сукарно республика муваққат парламентига 232 янги а'зо тайинлади.

Парламентдаги ўринлар қуйидагича тақсимланади: Ишчилар партияси—29 ўрин, христианлар партияси—5 ўрин, католик халқ партияси — 2 ўрин, коммунистлар партияси—33 ўрин, ишчиларнинг уюшмаган гуруҳлари—40 ўрин, деҳқонлар партияси — 40 ўрин, Суматра вакиллари—50 ўрин, Борнео —8 ўрин, Целебес — 10 ўрин, Молук ороллари—5 ўрин, Сунда ороллари — 5 ўрин, хитойлар — 2 ўрин, араблар — 1 ўрин ва голландлар—2 ўрин.

ШАРИФУДДИН БАЁНОТИ

ГААГА, 18 февраль (ТАСС). Индонезия республикасининг қуролли кучларига жанг ҳаракатларини тўхтатиш ҳақида буйруқ берилганлиги муносабати блан АНТАРА агентлиги Индонезия республикаси мудофаа министри Шарифуддиннинг баёнотини билдиради. Шарифуддин ўз баёнотида бундай дейди: «Бу буйруқ бизларнинг тинчликни сақлашга интилаётганлигимизни бутун оламга яна бир марта намойиш қилиб кўрсатади ва индонезияликларнинг яраш шартларини ҳалоллик блан бажаришга ҳаракат қилаётганликларини исбот этади. Голландиялилар яна янги талаблар қўяётганликлари сабабли, ҳозир Индонезияда аҳвол мушкуллашди. Биз миллий бирликни ва интизомни ҳартарафлама мустаҳкамламоғимиз керак. Голландиялилар ўз иғволарини яна давом эттиришлари мумкин. Голландия қўмондонлигининг бундай иғвогарликларни мунтасил давом эттирганлиги ва яраш шартларига риоя қилмаганлиги ма'лум. Шу сабабли, биз Голландия тескаричиларининг найрангларига республиканинг бирлашган фронти сафларини мустаҳкамлаш блан жавоб бермоғимиз керак».

ЯНГИ ГВИНЕЯ АҲОЛИСИ ИНДОНЕЗИЯ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МУСТАҚИЛЛИГИНИ ҲИМОЯ ҚИЛМОҚЧИ

ГААГА, 18 февраль (ТАСС). АНТАРА агентлиги билдиради: Янги Гвинея оролидаги мустақилчилар партиясининг конгрессида қарор қабул қилинди. Бу қарорда, Янги Гвинея индонезия республикасининг бир бўлаги ҳисобланади ва Янги Гвинея аҳолиси Индонезиянинг барча халқлари блан биргаликда Индонезиянинг мустақиллигини ҳимоя қилади, дейилади.

ВЕНГРИЯДА РЕСПУБЛИКАГА ҚАРШИ ФИТНАДА ҚАТНАШГАН КИШИЛАРНИНГ БИРИНЧИ ГРУППАСИ УСТИДАН АЙБНОМА

БУДАПЕШТ, 18 февраль (ТАСС). Халқ прокурорлиги республикага қарши фитнада қатнашган кишиларнинг биринчи группаси устидан айбнома тузиб бўлди. Фитнанинг асосий қатнашчилари — Донат Дьедь, Дальноки Вереш Лайош, Сентивани Домокош, Андраш Шандор, Сентимиклош Иштван, Арань Балинт, Киш Кароль, Хедер Ярош, Шовари Тихамер ва Фюлеп Пожевлар демократик республикани йиқитишга қаратилган ҳаракатни уюштиришда ва унга раҳбарлик қилишда айбланади. Авиация офицери Майорош Янош бу ҳаракатда фаол қатнашишда айбланади. Бош штаб майори Варкони Ласло республикага қарши ҳаракат борлиги тўғрисида ҳукумат органларига хабар бермаганлиги сабабли, ўз бурчини бажармасликда айбланади.

Халқ прокурорлиги айбноманинг охирги қисмида халқ суди коллегиясидан республикага қарши фитна қатнашчиларини ўлим жазосига ҳукм этишни сўрайди.

БЕВИННИНГ ФАЛАСТИН МАСАЛАСИ ҲАҚИДА УМУМ ПАЛАТАСИДА БЕРГАН БАЁНОТИ

ЛОНДОН, 18 февраль (ТАСС). Рейтер агентлиги билдиради: Англия ташқи ишлар министри Бевин умум палатасида Англиянинг Фаластин масаласини Бирлашган миллатлар ташкилоти муҳокамасига беришга қарор қилганлигини айтди.

Мас'ул муҳаррир:
С. РАЖАБОВ.

БИЛДИРИШ

ЎзССР Олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзининг Республика комитети билдирадики, **1947 йил 25 февраль** кеч соат 7 да, Олимлар уйи биносида (Пролетар кўчаси, 10-нчи уй) **шу касаба союзининг IV Республика конференцияси очилади.**

ТЕАТРЛАРДА:

ЎзОПЕРА ТЕАТРИДА — 23 февральда кундуз **Оқ билак**, 25 февральда **Лайли ва Мажнун.**

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА — 23 февральда **Тоҳир ва Зуҳра**, 24 февральда **Қизил гул**, 25 февральда **Офтобхон.**

ЎЗБЕК МУЗИКА ТЕАТРИДА (Беш'ёғоч) — 23 февральда **Хўжа Насриддин**, 25 февральда **Муҳаббат гули.**

ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ ЎЗБЕК ЁШ ТАМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА — 23 февраль кундуз соат 3 ва кеч 8 да **Полк ўғли**, 25 февраль кундуз соат 3 да **Тоҳирнинг ханжари.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТР БИНОСИДА — 24 февральда **Ўзбек музика, ашула ва рақс концерти.** Концертда: А. И. Петросяннинг бадиий раҳбарлигидаги Ўзбек давлат халқ чолғу асбоблари оркестри, Ўзбек давлат филармониясининг ЎзССРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби Юнус Ражабий бадиий раҳбарлигидаги ашула ва рақс ансамбли, ЎзССРда хизмат кўрсатган артистлар ва солистлар қатнашади. Концерт кеч соат 9 да бошланади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Ф. В. Федин раҳбарлигидаги цирк труппасининг гастрольлари.** Аттракцион — **йиртқич ҳайвонлар.** Ўйнатувчи — Кличис.

23 февральда уч тамоша. Кундуз соат 1, 4 ва кеч 9 да бошланади, 24 февральда **бир тамоша.** Кеч соат 9 да бошланади.

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ҚИЗИЛ ОКТЯБРЬ» — янги овозли **кинокомедия Биринчи қўлқоп; «ИСКРА» — Биринчи қўлқоп;** «ЎЗБЕКИСТОН» — **Полк ўғли**, 24 февральдан **Шахсий иш;** «НОВОСТИ ДНЯ» — **Ўғиллар**, 24 февральдан **Шахсий иш;** «ВЕСНА» — **«Безымянный» ороли**, 24 февральдан **Кино-концерт;** «ПОБЕДА» — **Халқлар суди;** АЛОҚА ХОДИМЛАРИ КЛУБИ — **Адмирал Нахимов**

«Ўзшвейтрест»га қарашли
1-нчи якка буюртмалар фабрикасининг
дирекцияси
БУЮРТМАЧИЛАРГА БИЛДИРАДИКИ
1947 йил 20 февральгача тайёрланган
БУЮРТМАЛАРИНИ
1947 йил 10 мартгача
КЕЛИБ ОЛИШЛАРИ ЛОЗИМ

«Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси
Тиражи 64,5 минг № 103. Р.00133